

Helyi közösségfejlesztési stratégia

TOP-7.1.1.-16

Komlói Kaptár Helyi Közösség

2016

készítette:

MSB FEJLESZTÉSI TANÁCSADÓ ZRT.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1. Tartalom

1.	A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
1.1	Módszertani alapelvek	5
1.2	Munkafázisok.....	6
2	A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	7
3	Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	9
3.1	Helyzetfeltárás.....	9
3.1.1	Komló térszerkezetének specifikumai.....	10
3.1.2	Környezeti adottságok.....	11
3.1.3	Kulturális erőforrások	12
3.1.4	Közfoglalkoztatások	16
3.1.5	A helyi társadalom állapota.....	20
3.1.6	A gazdaság helyzete	24
3.2	A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	28
3.3	SWOT	29
3.4	Fejlesztési szükségletek azonosítása	33
4	A stratégia jövőképe.....	33
5	A stratégia célhierarchiája.....	35
6	Cselekvési terv	36
6.1	A beavatkozási területek/műveletek leírása	36
6.1.1	Beavatkozási területek felsorolása:.....	36
6.1.2	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): Kulcsprojekt	36
6.1.3	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Miénk itt a tér”	38
6.1.4	Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA) „Összetartozunk”	38
6.1.5	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Itt minden adott lesz”	39
6.1.6	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Értékeink a jövőnek”	39
6.1.7	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Egészségünk, életünk”	40
6.1.8	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Környezetünk védelme”	41

6.1.9	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Biztonságunk”	41
6.2	Együttműködések	47
6.2.1	Specifikus cél	47
6.2.2	Az együttműködés indoklása.....	47
6.2.3	Az együttműködés tervezett tématerületei	47
6.3	A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	48
6.3.1	A HACS összetétele (jelenlegi HACS elnökség, tagság – legalább 10 alapító tag, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS- ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével).	48
6.3.2	A HACS szervezeti felépítése	49
6.3.3	Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása	49
6.3.4	A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása	50
6.3.5	A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében	50
6.3.6	A működés fizikai feltételeinek bemutatása	52
6.3.7	A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása.....	52
6.4	Kommunikációs terv	54
6.4.1	Kommunikációs célok.....	54
6.4.2	A célcsoportok meghatározása	55
6.4.3	A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása, beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját.....	55
6.4.4	A HACS dokumentumaihoz és a HACS- ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása	56
6.4.5	A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása	56
6.4.6	A HKFS- sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve	57
6.4.7	A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.....	57
6.5	Monitoring és értékelési terv	58
6.6	Horizontális célok	58
6.6.1	Esélyegyenlőség.....	58
6.6.2	Fenntarthatóság	59
6.7	A HKFS innovatív elemeinek bemutatása.....	60
7	Indikatív pénzügyi terv	62

Ábrajegyzék

1. ábra: Baranya megye.....	8
2. ábra: 25 év alatti álláskeresők változásai Komlón 2013-2015 között/fő.....	19
3. ábra: Lakónépesség változásai 2011-2014 között Komlón/fő.....	20
4. ábra: Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma komlón 2011-2014 között/fő	22
5. ábra: A megváltozott munkaképességű emberek számának változása 2011-2014. között Komlón/fő	23
6. ábra: A gazdaságilag aktív népesség változása Komlón 2012-2015. között/fő.....	25
7. ábra: Az álláskeresők számának változásai 2012-2013. között Komlón/fő.....	26
8. ábra: Hosszú távú céljaink	34
9. ábra: HACS szervezeti felépítése	49

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A regisztrált álláskeresők összetétele 2013-2015 között Komlón	26
2. táblázat: A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszámának alakulása Komlón a 2013-2015. évben	27
3. táblázat: Startmunka mintaprogram havi átlagos létszáma Komlón a 2013-2015. év között	27
4. táblázat: SWOT elemzés	30
5. táblázat: A tervezett beavatkozási területek részletezése	43
6. táblázat: A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek.....	44
7. táblázat: A működési források részletezése	53
8. táblázat: Kommunikációs célok	54
9. táblázat: HACS kommunikációjának célcsoportjai	55
10. táblázat: HKFS- sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek	57
11. táblázat: HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)	62
12. táblázat: HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)	63
13. táblázat: Település által tervezett további TOP fejlesztések összefoglalása.....	64

Vezetői összefoglaló

A TOP pályázati rendszer egy olyan hiányt pótol a TOP-7.1.1-16 konstrukcióval, mely településünk fejlődése számára a legtöbb hozzáadott értéket fogja képviselni e pályázati ciklusban. A pályázat regisztrációs szakaszának megjelenésekor azonnal elkezdtük a társadalmassítási folyamatokat és minél szélesebb körben ismertettük a lehetőségeket.

Az egyeztetések eredményeképpen a **Komlói Kaptár Helyi Közösséget** 2016. április 13-án alakítottuk meg. **Tagjaink:**

- Komló Város Önkormányzata,
- Komlói Közös Önkormányzati Hivatal,
- KVÖ Közösségek Háza, Színház- és Hangversenyterem,
- KVÖ József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény,
- Komlói VG Zrt.
- Puskás Csaba e.v. Zrínyi Klub,
- Dirtpark Kft.
- New Generation Kulturális Egyesület,
- Pöndöly Néptánc és Hagyományörző Egyesület,
- „Súgólyuk” Színházszókat és Előadóművészeket Támogató Egyesület,
- Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál Alapítvány.

Működési formánk, nevünk: Komlóért Egyesület

Képviselőnk: a Komlóért Egyesület elnöke, Polics József.

Az Egyesület összetétele, szférák aránya:

Önkormányzati:	40%
Civil:	40%
Gazdasági:	20%

Komló városában mintegy 140 civil szervezet és 3 nemzetiségi önkormányzat és több e területekhez kapcsolódó gazdasági társaság működik aktívan, melyek évek óta alakítják és formálják a helyi közösséget, gazdagítják a város lakosságának kulturális és szabadidős életét. E szervezetek eddig is aktívan együttműködtek az önkormányzat pénzügyi vagy szellemi támogatása mellett. A most megalakult Helyi Akciócsoport HACCS jelentősége abban rejlik, hogy formális és szervezett háttérrel és pénzügyi forrást is tudunk biztosítani a következő években a lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében. Együtt olyan programokat tudunk megvalósítani, melyek a közösséget még inkább meg tudják mozgatni, és meg tudjuk alapozni a későbbi folyamatos működést is ez által a pályázati program lezárása utánra is.

Kiválasztási kritériumunk alapelve, hogy Az egyes fejlesztési elképzelések abban az esetben támogathatók, ha településen, térségen belül a fejlesztés innovációt jelent (új, vagy újszerű), illetve hozzáadott értéket képes megjeleníteni, amely a szolgáltatás, tevékenység minőségének növekedésében, a foglalkoztatásra gyakorolt hatásában, vagy egyéb, a pályázó által bemutatott és reálisan megvalósítható formában jelenik meg.

Célunk, hogy a gazdaság szereplőivel is aktívabban működünk együtt. A 3 szféra közösen a helyiek életminőségének javításában komoly eredményeket lesz képes elérni. Hosszú távon célunk: **„Komló, a befogadó város kulturális sokszínűségének megőrzése, az erős helyi közösségek által kezdeményezett, helyi értékekre épülő programok és lehetőségek által a város és vonzáskörzetében élők életminőségének javítása”.**

A javuló életminőség végső soron hozzájárul a város versenyképességének javulásához, a helyi közösség erősödéséhez és a lakosság megtartásához, hiszen az emberek ott élnek szívesen, ahol megélhetésük mellett hasznos és élménydús életet tudnak élni és jövőképet tudnak adni gyermekeiknek.

Megvalósítandó programjaink általános céljai:

- Helyi együttműködések erősítése (civil - gazdasági - önkormányzati szféra),
- Egymás értékeinek jobb megismerése, a közösség tagjainak bevonása,
- Generációk közötti együttműködések erősítése,
- Életminőséget pozitívan befolyásoló programlehetőségek megismertetése a közösséggel,
- „Ember és környezet harmóniában” gondolat erősítése a helyi közösségben,
- Az élet sokszínűségének bemutatása, hátrányos helyzetűek bevonása a helyi közösség életébe.

Kulcsszavak: kultúra, művészet, munka, hivatás, önkéntesség, egészségtudatos életmód, sport, hátrányos helyzetűek bevonása, együttműködések erősítése, környezet és természeti értékek, gazdaság kapcsolódásai.

Elvart eredmények: a program megvalósításától várjuk, hogy 10.000 fő bevonásra kerüljön a megvalósuló programokba. Új kulturális-művészeti központot hozunk létre 800 m²-en, továbbá 1200 m² közösségi teret újítunk meg. 173 rendezvényt és projektet kívánunk megvalósítani.

Az egyesületi formában működő Komlói Kaptár Helyi Közösség feladata:

- a Stratégiában foglalt célok megvalósítása és az eredmények elérésének szolgálata, monitoring;
- az új művészeti és kulturális központ – a Kaptár – mint kulcsprojekt megvalósítása;
- a munkaszervezet működtetésén keresztül a helyiek számára meghirdetendő pályázati folyamatok kialakítása és a pályázati pénzek kiközvetítése.

A munkaszervezetet az Egyesület fogja működtetni, a megfelelő tapasztalatú szakemberek rendelkezésünkre állnak.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

1.1 Módszertani alapelvek

A teljes tervezési folyamat során biztosítottuk az átláthatóságot és nyilvánosságot, mely hosszú távú, jól felfogott érdeke a helyi közösségnek. A munkafolyamatban az érintettek már a tervezési folyamat elején, a helyzetfeltárás, problémafelvetés során kapcsolatba kerültek egymással, megismerve egymás érdekeit, szándékait, elképzeléseit. A stratégia közös gondolkodás során konszenzussal jött létre, így gyakorlatilag minden résztvevő elköteleződött már a munka során a szükséges feladatok végrehajtása mellett.

A módszertan során a következő alapelveket tekintettük irányadónak:

- nyílt egyeztetések, amelyekbe bárki bekapcsolódhat
- szakembereket hívtunk meg, akik az elmúlt években tevékenységük alapján láthatóak és elismertek a helyi közösségben

- külső szakértő is jelen volt az egyeztetésen, azonban fontos, hogy ne csak külső szereplő határozza meg irányokat, így nem fordulhat elő, hogy nem érzik magukénak a meghatározott célokat és irányokat a helyi közösség szereplői, vagy úgy éreznék, hogy nincs ráhatásuk a folyamatokra és passzív résztvevővé válhattak volna. Ez által jelentős aktivitást sikerült elérnünk.
- az egyeztetéseket mindig egy kijelölt személy koordinálta, de alá-fölérendeltségi viszony nélkül mentorálta a folyamatokat
- mindenki kapott lehetőséget a véleménye elmondására
- aki bármilyen oknál fogva a nyílt találkozón nem tudott részt venni, az az önkormányzat munkatársainál (pl. Horvát Kata) írásban is tehetett javaslatot
- A tervezési folyamat során a vélt konfliktusok és ellentmondások is felszínre kerülhetnek a helyi szereplők között, melyeket adott időben kezelve elkerülhetjük a sokszor megvalósításkor előbújó „rejtve maradt aknákat”.
- Az előzőeken túl olyan szereplők is egy asztalhoz kerültek, akik az egyeztetések során tapasztalták meg, hogy milyen mindenki számára hasznos együttműködési lehetőségek nyílnak meg közöttük a továbbiakban. Így a stratégia elkészítésének folyamata egy közös tanulási folyamattá vált, ahol egymás nehézségeit és erősségeit is jobban megismerték a 3 szektor szereplői.

A nagy létszámú, széles körű egyeztetések során leginkább a problémák és hiányosság felvetése történt meg. A résztvevők egy része pedig már a tervezett programjaikat mutatta be, melyekhez együttműködőket és partnereket várnak.

A szűkebb körben történt egyeztetések során foglalkozott a Komlói Kaptár Helyi Közösség külön a hátrányos helyzetűek további bekapcsolódási lehetőségeivel, mivel ezt különösen fontosnak tartjuk és a célok között is szerepeltetni kívánjuk hangsúlyosan.

1.2 Munkafázisok

Nyílt tervezésre törekedtünk minden fázisban azzal a céllal, hogy amennyiben bárki bármelyik időpontot elkerülte (pl.: betegség vagy utazás miatt), akkor később is be tudjon csatlakozni a tervezési folyamatba.

Az egyeztetési lépések a következők voltak:

Első körben teljesen nyílt egyeztetést tartottunk Komlón a Közösségek Háza Deák Zsuzsa termében, 2016. március 9-én. Az irányított közösségi tájékoztatás és fórum témája a komlói Kaptár HACS tervezett megalakulása, a CLLD pályázati konstrukció és a helyi HKFS közösségi előkészítése. Az egyeztetésen bárki részt vehetett, a tényleges 50 fős szereplői körrel pedig jegyzőkönyv készült.

Ezen az egyeztetésen a jelenlévők elmondhatták a működésüket, céljaikat akadályozó nehézségeket, melyekre a pályázati forrás vagy más jellegű együttműködés megoldást kínálhat. Ezt követően megalakult a jelentkezők köréből a Kaptár Helyi Közösség (azon tagokból, akik szervezeten részt kívántak venni a programban), majd beadásra került a regisztrációs pályázat. A Komlói Kaptár Helyi Közösség 2016. június 15-én újabb egyeztetést tartott az önkormányzatnál, ahol tovább pontosítottuk és egyeztetettük a célrendszert annak érdekében, hogy teljes mértékben az igényeknek megfelelő irányokat határozzunk meg. Az egyeztetésről előzetesen meghívót küldünk ki, hangfelvétel készült az érintettek hozzájárulásával és jelenléti ív, illetve fotó rendelkezésre áll.

A pályázat benyújtása előtt lakossági fórumot tartottunk 2016. június 28-án, ahol ismét egyeztetünk az érdeklődő helyi lakossággal a HACS jövőképéről, céljairól és a fejlesztési irányokról, melyekhez a lakosság csatlakozni tud vagy szervezeten a pályázati oldalról, vagy pedig a rendezvényeken keresztül résztvevőként. Itt is lehetőséget adtunk arra, hogy további hozzászólásokkal és javaslatokkal segítség a HACS munkáját a későbbiekre vonatkozóan.

A Stratégia elfogadása a következő lépés, melyet a tagok a benyújtást megelőzően közösen tettek meg 2016. július 04-én. A Stratégiát a Komlóért Egyesület hivatalos honlapján közzéteszük a pályázat jóváhagyásakor.

2 A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Komló városa Baranya megye második legnagyobb városa. A városiasodást a múlt század közepén az iparosítás teremtette meg. 1947 augusztusában nagyközség lett, majd 1951. szeptember 2-án városi rangot kapott. Az 1960-as évektől a Liász- program keretében indult el a panel – program. A kultúra fejlődésében jelentős szerepet töltött be a Mecseki Szénbányák. Az 1960-as években: ifjúsági klubok, színjátszó körök, gazda tanfolyamok működtek. A kulturális tradíciókat az 1927-ben alapított Bányász Otthon és a Bányászkaszinó (később Május 1. Művelődési Ház) alapozta meg. Jelentős hagyományokkal rendelkeznek az amatőr művészeti csoportok: a Komló Bányász Fúvósenekar, a Munkáskórus, a Pedagógus Kórus.

Hagyománnyá váltak a város nagyrendezvényei: Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál, Komló Napok, Borbála Napok. Az 1990-es években a Mecseki Szénbányák felszámolásával a Dél- Dunántúl egyik legnagyobb ipari vállalata szűnt meg.

A pozícióvesztés ellenére a komlói bányászdinasztiákban ma is él a bányász nosztalgia. Kialakult a város saját életritmusa, önazonosság tudata, mely erősíti az itt élők jövőbe vetett hitét. Ez a megmaradás és a fejlődés motorja. Komlóinak lenni a hátrányos helyzet ellenére ma is megtisztelő státusz, erős a közösséghez tartozás.

Az akcióterület lehatárolása

A Komló Kaptár Helyi Közösség akcióterülete a település teljes közigazgatási határon belül elterülő területe. A helyi közösség tagjai az előkészítés egyeztetései során közösen hozták meg azt a döntést, hogy a források hatékonyabb felhasználása és a közös célok teljesülése érdekében egy HACS- ot hoznak létre és nem bontják külön akcióterületekre a várost. **Komló lakónépessége a KSH 2014 évi helyiségnévkönyve alapján 23889 fő, Baranya megye második legnépesebb városa.**

Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek

A város lakosságának kohézióját, a helyi társadalom együttműködésének fejlesztését különböző szinten és különböző szervezetek bevonása mellett történt:

- Kiemelt rendezvények;
- A helyi civil szervezetek önálló programjainak támogatása

Komló Város Önkormányzatának Képviselő-testülete minden év elején megtárgyalja a város évi rendezvénytervét, ez történt 2016 februárjában is.

1. ábra: Baranya megye

Komló Város Képviselő-testülete minden év elején megtárgyalja a város évi rendezvénytervét, ez történt 2016 februárjában is. Komló Város Önkormányzatának Képviselő-testülete minden év elején megtárgyalja a város évi rendezvénytervét, ez történt 2016 februárjában is. A város kiemelt rendezvényei között elsőként február elején került megrendezésre immár VI. alkalommal a „*Komló Nemzetközi Kolbásztöltő Fesztivál*”, a Komló Honismereti és Városszépítő Egyesület főszervezésében. A rendezvény nemcsak a város nevező csapatainak nyújt hangulatos programot,

de a rendezvényen Komló külföldi testvételepüléseiről érkező csapatok is szívesen vesznek részt. Ezt követi az áprilisban tartandó „*Mindenmás Fesztivál*”, mely az alternatív művészeti ágak, a könnyűzene és kortárs színház kedvelőinek nyújt szórakozást. Május 1-jén a nemzetiségi önkormányzatok rendezésében kerül sor a XIII. *Európa Nap- Örökség Fesztivál- Nemzetiségi Nap- ra*. Május végén nyolcadik alkalommal kerül sor a VIII. *Komló és környéke bányászainak találkozására*. Szintén május utolsó napjaiban a *Városi Gyermekeknep* nyújt színes programokat a kicsiknek. Júniusban immár második alkalommal kerül megrendezésre a KASZT – *Komló Amatőr Színházi Találkozó*. Ezzel egy időben *Magyar Kórusok Határon innen és túl* címmel kórustalálkozóra kerül sor. A nyár folyamán *KH Kert Pénteki lazítás és Béke kert Szombati lazítás* sorozat zenés esték töltik meg a várost. Júliusban folytatódnak a *TópArt Tőfeszivál* nyári programjai. Augusztusban *Szent István Napja* tartalmas, színes családi programmal vár mindenkit. Az augusztusi hétvégeken ismét lesz *Street Arts- Utcazene* sorozat, kitöltve a város nyári zenei hangulatát.

A *Komló Napok és Bányásznep* rendezvénysorozat szeptember első hétvégéjén kerül megrendezésre, szeptember 22-én pedig a civil szervezetekkel Komló városa is csatlakozik az *Európai Mobilitási Hét- Autómentes Nap* rendezvénysorozatához. Október 1-jén kerül sor az *Idősek napi* programra, a Sportközpontban. Majd az év végén tartandó *Borbála Hét, és Adventi sorozat* zárják a 2016. évi nagyrendezvényeket.

A rendezvényekhez igényként hozzájuk rendelt önkormányzati támogatás a város 2016. évi költségvetésében szerepel. A helyi civil szervezetek önálló programjainak támogatásával **2016-ban mintegy 190 rendezvény valósul meg**. A helyi vállalkozások érdemi szponzori tevékenysége szintén hozzájárul mind a kiemelt, mind a pedig az önálló programok sikeres megvalósításához. A programok – különösen a kiemelt programok – a város egészének igényeit szolgálják és hatásai a város egésze számára érzékelhetőek.

Az erőforrások – tekintettel az eddigi együttműködésekre – az alábbi formákban és mértékben állnak rendelkezésre:

- mintegy 140 db civil szervezet és azok aktivitása (közösségszervező hatása);
- a város kulturális, szociális és jóléti intézményei, létesítményei (pl.: Komló Város Önkormányzat Községek Háza, Színház- és Hangversenyterem, Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény, Városi Sportcsarnok)
- a bányász hagyományokkal rendelkező, a szervezettséget őrző helyi lakosság;
- a város épített- és természeti értékei;

Mintegy 140 civil szervezet színesíti a város kulturális életét. A legaktívabbak ezek közül:

- ✓ Komlói Nyugdíjas Egyesület
- ✓ Súlygyógyászati Egyesület
- ✓ Komlói Honismereti és Városszépítő Egyesület
- ✓ Diák és Öntevékeny Körök Egyesület (DÖKE)
- ✓ Nagycsaládosok Komlói Egyesülete
- ✓ Hétdomb Természetjáró Egyesület
- ✓ Pöndöly Néptánc és Hagyományőrző Egyesület
- ✓ Fekete Láng Cigány Hagyományőrző Egyesület.
- ✓ Nemzetiségi önkormányzatok: cigány, német, horvát

Mind ezek együttese biztosítja azt a kritikus tömeget, amely a HKFS céljainak hatékony megvalósítását szolgálja. Komló területe és lakossága – a sikeres kulturális rendezvények és más gazdaságfejlesztési projektek tapasztalatai tükrében – messze alatta marad annak a túlzott méretnek, amely megakadályozná a fejlesztések pozitív hatásainak érvényesülését a város egésze számára.

3 Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

Komló és vonzáskörzete helyzetértékelésének elkészítésekor – figyelemmel a horizontális elvekre és kezdeményezésekre – megvizsgáltuk azokat az elkészült stratégiákat, amelyek hozzájárulhatnak a helyi közösség fejlesztéséhez. E dokumentumok a következők: Komló Integrált Településfejlesztési Stratégiája. III. kötet. Terra Stúdió Kft. Budapest 2015. Komló Város Esélyegyenlőségi Programja, 2015. évi felülvizsgált változat. Komló Város Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2020. MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. 2015. január. Komló Város Gyermek- és Ifjúsági Konceptiója 2011-2018. Komló Város Kulturális Stratégiája. Komlót érintő Baranya megyei és Komló járási (területfejlesztési, oktatási, foglalkoztatási stb.) stratégiák.

Alapvetésünk szerint a közösségfejlesztés a helyi emberekből, a humán, természeti- és gazdasági erőforrásokból, alulról építkezik. Közösségi úton, a civil szervezetekkel és az aktív helyi polgárokkal tárja fel a helyi közösség szükségleteit, azok kielégítésének lehetséges módjait és elkötelezi a helyieket saját problémáik közösségi megoldása, a helyi cselekvés mellett. A szükségletek felkutatása nemcsak gazdasági-infrastrukturális területre szorítkozik - bár arra is -, hanem és elsősorban a humán erőforrásokra, vagyis az emberek hozzáértésére, tehetségére, szorgalmára, ötleteire, képességeire. A közjóra irányuló cselekvéshez a közösségi munkások - legyenek akár külső fejlesztők, akár helyi polgárok - alternatívákat dolgoznak ki, megszerzik a szükséges információkat, külső segítőket vonnak be - akár más települések képviselőit, akár szakembereket, országos szervezetek képviselőit, stb. A közösségi folyamatban résztvevők együttműködnek. E partnerségbe tartoznak a helyi lakosok, az önkormányzat és intézményei a civil szervezetek, a munkáltatók és minden olyan ember, aki tenni akar a közösségért és alapvetően az életminőség fejlesztést tűzi ki célul. Az élet minőségének magas szintje új embereket és vállalkozásokat vonz a közösségbe.

Ez természetesen ott is tartja az embereket. Amennyiben az élet minőségének javítását a helyi természetes erőforrásokra alapozzuk, fejlesztjük a pihenési lehetőségeket, megőrizzük a környezeti értékeket, a pozitív hagyományokat és támogatjuk a kultúrát, akkor a bennünket felkeresők és mi magunk számára is vonzóvá tesszük a közösséget. Mindezt befolyásolja egyrészt a lakossági infrastruktúra (lakásállomány, kereskedelmi és szolgáltatási hálózat, az egészségügyi, szociális, kulturális ellátás, az oktatás eszközei és intézményrendszere) színvonala.

A településfejlesztési folyamat valamennyi szakaszában – tervezés, megvalósítás és fenntartás – kiemelt alapelv a közösségi szemlélet, a széles körű partnerség biztosítása, hiszen egy-egy fejlesztés csak valós lakossági igény és megfelelő lakossági támogatás mellett érheti el célját.

3.1.1 Komló térszerkezetének specifikumai

Komló Baranya megye északi, hegyes, dombos vidékén helyezkedik el hatalmas egybefüggő erdőségekkel, 4655 hektár nagyságú területen fekszik. Éghajlata a mediterrán hatás jellemző, napfényes órák száma magas, jelentős mennyiségű csapadék esik, az országban az egyik legcsapadékosabb terület. A tágabb terület termál- és ásványvizekben gazdag és az ország feketekőszén készletének 98%-a itt található. A város közigazgatási határán található szomszédos települések Pécs, Hosszúhetény, Magyaregregy, Kisvaszar, Mecsekpölöske, Magyarszék és Mánfa. A város területének jelentős részét, több mint felét erdők alkotják, ahol dombok lábainál szántók, rét- és legelőterületek foglalnak el kisebb területeket. A völgyekben nyugodt vizű patakok folynak (Baranya csatorna, Kaszánya patak, Sikondai árok), és csendes tavak (Sikonda, Gadány, magyaregregyi völgy) húzódnak meg. Komló kapcsolatrendszerében legjelentősebb a csupán 20 kilométerre fekvő megyeszékhely és régióközpont Pécs. Meghatározó, hogy a város léte és szerkezete az 1950 és 1985 közötti erőltetett bányafejlesztés eredménye. A Kaszánya patak kelet-nyugati fő völgyében helyezkedik el a volt bányaüzemi területből alakult iparterület és a városközpont, melyeket a szomszédos dombtetőkre települt lakótelepek és családi házas övezetek vesznek körül. Ugyancsak a fő völgyben épült ki - alapvetően a bánya kiszolgálására - a vasút. Az egyes településrészek egymástól elkülönülnek, közöttük széles rézsűk, beépítetlen fás területek találhatók. A szerkezet hátránya, hogy a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve a vasút szétvágja a város északi és déli területét.¹

A vasúti közlekedés szempontjából Komló kedvezőtlen helyzetben van, hiszen nem érinti közvetlenül vasúti fővonal. A település vasúti elérhetőségét a Komlón végződő Dombóvár – Sásd - Komló vasúti szárnyvonal biztosítja, amelynek alacsony személyforgalma azonban megkérdőjelezi gazdaságos működtetését. A vonal ugyan jelentős teherforgalmat bonyolít (köszönhetően főként a településen működő kőbányának), ám az elmúlt évek országos tendenciáit figyelembe véve fennállhat a szárnyvonal megszüntetésének lehetősége.

Komló város közlekedés-földrajzi adottságait (egyben településszerkezetét is) nagyban meghatározzák az erősen tagolt domborzati viszonyok. A település közúti közlekedési kapcsolatai tágabb térségével együtt – akár csak az egész Dél-Dunántúl esetében – alulfejlettek. A gyorsforgalmi úthálózatok elérhetősége a közelmúltban elkészült M6-os, illetve M60-as utak megépültével nagymértékben javult. Rajtuk keresztül jelentősen csökkent a főváros eléréséhez szükséges idő hossza, valamint javult a térség, és vele együtt Komló tökevonzó képessége. A jövőben a város számára kiemelten fontos lehet az M9-es autópálya, illetve az M65-ös gyorsforgalmi út kiépítése, melyekhez a város a Településszerkezeti Tervében is megfogalmazott igények szerint közvetlen kapcsolódást szeretne.

Az összegyűjtött településfejlesztési igényeit az alábbiakban foglaljuk össze, különös tekintettel a közösségfejlesztéshez kapcsolódó lehetőségekre.

¹ Komló Integrált Településfejlesztési Stratégiája. III. kötet. Terra Stúdió Kft. Budapest 2015.

- Turisztikai szolgáltatások bővítése a térségi attrakciók összehangolásával és a rekreációs szerep erősítésével.
- A közterületek, közösségi terek kialakítása, az életminőség javítása.
- A településen belüli elérhetőség, közlekedési hálózat fejlesztése.
- A Belvárosban a gazdasági, közösségi és közszolgáltatási funkciók széles köre elérhető, de a közlekedési infrastruktúra ugyanakkor fejlesztésre szorul.
- A városon belül kialakult szegregátumok kezelése (már más forrásból megindult, de programunkkal összefügg).
- A közösségi és humán közszolgáltatási funkciók fejlesztése.²

Összességében a koncepció meghatározásánál a funkcionális várostérség-központi szerepkörből adódó problémák, lehetőségek és feladatok feltárása Komló Integrált Településfejlesztési Stratégiájának keretében megtörtént, a kialakított célrendszer egyaránt szolgálja a város és vonzáskörzete integrált fejlesztését, részben az ehhez kapcsolódó közös beavatkozások megvalósításával, valamint a városban megvalósítandó, de térségi hatású intézkedések révén. Az együttműködés tekintetében meghatározásra kerültek azon kiemelt területek, ahol közös fellépéssel lehet térségi szinten hatékony és fenntartható, a várostérség (ill. járás) egésze szempontjából előremutató eredményeket elérni, mind a társadalmi, mind a gazdasági, mind a környezeti, mind az intézményi területeken. Mindez az egész térség népességmegtartó erejének javítását, a funkcionális kapcsolatok erősödését és a gazdasági versenyképesség, kooperáció javulását segítheti térségi szinten és az egyes települések esetében egyaránt.

3.1.2 Környezeti adottságok

Komló a Baranyai-hegyhát kistájhoz tartozik, ami a Mecsek keleti- és nyugati része közé ékelődik. Tengerszint feletti magassága 150-300 m között változik. Erős lejtők jellemzi a változatos morfológiájú települést. Egyrészt a domborzati viszonyok okozzák a belterület szabdalt alakját, másrészt pedig az, hogy korábban önálló falvak (Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán, Zobákpuszt) olvadtak a városba, amelyek részben vagy egészben továbbra is önálló belterületeket alkotnak. A város természeti- táji környezet adottságai miatt zöldfelületekkel jól ellátott a település. A zöldfelületek jelentős része parkerdő jellegű. Sikonda termálvíz készlettel rendelkezik. A fürdő vize szénsavtartalmú, alkalikus, gyengén radioaktív, lítium tartalmú. Sikonda a legjobb adottságú településrész, ahol a természetes erdők a vízfelületek és zöldterületek aránya magas. A Kaszánya- patak, több településrészt érint, ám belvárosi szakaszán vízfolyás helyett csatornaként jelenik meg. Ahhoz, hogy betöltse a zöldfelületi szerepét vízparti rehabilitációra és a patak vizének tisztán tartására lenne szükség. szerkezetet.

A közigazgatási határ északi, keleti és dél-nyugati részen összefüggő erdőállományok találhatók, összesen 2414,44 hektáron. A kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület nagysága 1671,06 hektár. Az erdők lábainál gyepterületek és szántóföldek mozaikosan váltakoznak. Vannak meg mezofil (közepesen meleg hő mérsékletet kedvelő) dombvidéki kaszálók a patak völgyekben, száraz dombvidéki gyepek a vízhatástól független részekén, valamint nád- és mocsárterületek. Ez az összes terület ötven százaléka. A másik ötven százalék magában foglalja a mezőgazdasági művelésű területeket, a település által elfoglalt területeket és a fellelhető számtalan külszíni tájsebet.

² Komló Integrált Településfejlesztési Stratégiája. III. kötet. Terra Stúdió Kft. Budapest 2015.

Komló természeti értékei, az épített környezet átalakítására, élhetőbbé tételére irányuló szándékok a közösségépítés egyik meghatározó része lehet. Alapja a környezettudatos magatartás fejlesztése, amely olyan cselekmények sorozata, amelyek a környezet, az élőhelyek, a sokféleség védelmében vállalt tudatos felelősségvállalást tartják nem előtt. A környezettudatosság rendszeres tevékenység. A környezettudatos szemléletet és gondolkodásmódot ki kell alakítani és fenn kell tartani. Ami a legfontosabb, hogy a berögzült, környezetre káros szokásokon kell változtatni, amely kezdetben lemondásokkal és adott esetben pénzügyi ráfordításokkal jár, hosszabb távon viszont megtérülnek a befektetések. A környezettudatosság fogalma együtt jár a fenntarthatóságával. Az ismeretszerzés szempontjából a közvetlen szemléltetés és bemutatás valós környezetben megvalósuló módszere. Az ismeretfeldolgozás alapján a környezetet rendszerként értelmező kauzális jellegű folyamat, az ökológiai-biológiai környezetminősítés, az objektív állapotfeltárás eszköze. A tanulás tekintetében tevékenység központú, tapasztaláson alapuló operatív tanulásszervezési mód. A környezeti nevelés oldaláról nézve holisztikus kitekintésű, a táj habitusára, fő jellemvonásainak kiemelésére irányul.

Komlón a térség természeti adottságaira alapozva növekszik a megújuló energia felhasználása, így az ipari fejlődés ellenére az energiafelhasználás számottevően nem növekszik. Az erdők kitermelhető faállománya helyben kerül feldolgozásra, ez a város egyik meghatározó ipari ágazatává válik.

Komló társadalmi jövőképében egy élhető, magas színvonalú infrastruktúrával és közszolgáltatásokkal rendelkező, hagyományaira támaszkodó, valódi közösséggel rendelkező kisváros igénye fogalmazódott meg. A jó életminőség tükröződik a közösségi kapcsolatokban, az itt élők nyitottak egymásra és nyitottak az új attrakciókra mind a kultúra, mind pedig a rekreáció terén. A város közösségi terein aktív társasági élet zajlik, ezeket a város minden korosztálya használja és kihasználja.³

3.1.3 Kulturális erőforrások

A kultúra a munkának; a tanult, a természettől nem örökölt értékeknek, magatartásformáknak; az ezek segítségével átalakított, létrehozott, megformált tárgyi világnak az összessége. Ebben az értelemben a kultúra a társadalmi lét, a megformált valósággal (objektívációkkal) azonos. A kulturális szféra a társadalmi lét, a tágabb kultúra intézményesült dimenziója: az információk, a tudás, az ismeretek, a szellemi termékek megőrzésének, alkotásának (termelésének) terjesztésének (elosztásának) és befogadásának (fogyasztásának) speciális, az anyagi termeléstől részben elkülönült intézmény- és tevékenységrendszerét, a velük kapcsolatos irányítást és társadalmi folyamatokat jelenti. A művelődés a kulturális, avagy művelődési szféra intézményeiben létrehozott és intézményei által közvetített produktumok (vagy más kifejezésekkel kulturális javak) elsajátítási folyamata.⁴

A közösségi művelődés a helyi társadalomban zajló, rendszerint intézményhez, szervezethez kapcsolódó közművelődési folyamatok összessége. Magában foglalja az állampolgárok öntevékenységre alapozó képzési, alkotó művelődési, ismeretszerző tevékenységeket. A lokalitás mellett meghatározó eleme az egyének aktív hozzájárulása és részvétele a művelődési folyamatok tervezésében, célrendszerének megfogalmazásában valamint a megvalósításban.

Komló város közművelődési alapellátását a Komlói Színház és Hangversenytermet is magában foglaló Komlói Közösségek Háza biztosítja.

³ Komló Integrált Településfejlesztési Stratégiája. III. kötet. Terra Stúdió Kft. Budapest 2015.

⁴ Közművelődési Fogalomtár. Nemzeti Erőforrás Minisztérium Közművelődési Főosztály Budapest (2008 – 2012. 02. 5.)

A városi művelődési központ funkciót ellátó intézmény mellett jelentős művészeti nevelő tevékenységet fejtenek ki a Komlói Alapfokú Művészetoktatási Intézmények és a kulturális tevékenységet (is) folytató civil szervezetek.

A Közösségek Háza tevékenységei egyrészt a közösségi művelődésből adódó kötelezettségeknek tesz eleget. Ide tartoznak a következő feladatok:

- amatőr művészeti csoportok, együttesek, körök fenntartása és támogatása
- művészeti műhelyek létrehozása és fenntartása
- alkotó közösségi és művelődési élet színtereként különböző kisebbségek korosztályok, közösségek szerveződésének támogatása
- társas szabadidős kezdeményezéseinek szakmai segítése, feltételek biztosítása, közösségfejlesztés
- csoportok, klubok, kulturális öntevékenységek szervezése
- kapcsolattartás az oktatási intézményekkel, ifjúsági közösségekkel és szervezetekkel
- szervező és integráló tevékenység a város gyermektársadalmának iskolán kívüli szabadidős tevékenységei érdekében
- az iskolákkal együttműködve szakkörök, klubok működtetése
- tehetséggondozás, képességfejlesztés az előadó művészet, képzőművészet, a technikai, társadalom- és természettudományok területén

A ház munkáját jelentős rendezvényszervezői tevékenység jellemzi:

- a város környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása,
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása,
- fesztiválok, szakmai konferenciák és városi ünnepek szervezése,
- színházi előadások, előadóestek, koncertek szervezése,
- lokális, regionális és nemzetközi kulturális folyamatok kezdeményezése,
- különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése,
- művészeti, tudományos, szórakoztató rendezvények szervezése,
- a gyermekek nevelésében, művelődésében résztvevő felnőtt csoportok közösségi, szakmai összejöveteleinek szervezése, segítése,
- a testvérvárosi kapcsolatok elmélyítésének segítése a gyermek- és felnőtt csoportokon keresztül.

Az intézmény a Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulással kötött feladat-ellátási megállapodás alapján, alaptevékenységébe illesztett módon térségi együttműködések feladatát is ellát. Ez a programja, a Közkincs 2.0 minisztériumi felkérésre és támogatással 2016-ban országos mintaprogrammá vált.

Fontos kiemelni az ismeretterjesztést és a kulturális, művelődési információáramlás rendszerének működtetését. A Közösségek Háza törekszik a gyermekkorosztály és a fiatalok bevonására elsősorban kreatív játszóházak és táborok rendezésével, másrészt alternatív utcai, sport aktivitás segítségével kívánja e korosztályt mozgósítani. Az intézmény nemzetközi kapcsolatai meghatározóan a Nemzetközi Kodály Zoltán Gyerekkórus Fesztivál megrendezéséhez kapcsolódnak, valamint szervezi az önkormányzat megbízása alapján a testvérvárosokba irányuló kulturális cseréket. Régiós kapcsolatai a megye határig terjednek. A kistérségi településekkel kapcsolata rendkívül intenzív. Hasonlóan intenzív és kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés alakult ki Pécs Megyei jogú Város közművelődési intézményeivel és a Nemzeti Művelődési Intézet Baranya megyei Irodájával.

A Közösségek Házában 2015-ben 64 rendszeres művelődési forma (kulturális közösség) működött, melyek tagjainak száma 1630 fő, éves szinten 3160 alkalommal tartották foglalkozásaikat.

Emellett az intézmény 9 civil szervezet (6 egyesület és 3 alapítvány) székhelye. Az épületben jelenleg hét teremre oszlik el ez a hatalmas létszám. Ezen kívül a Ház más közművelődési tevékenységeket is biztosít a város és a térség lakói számára. Kiállítások, ismeretterjesztő előadások, író- olvasó találkozók, hangversenyek helyszíne is. A helyhiány miatt sokszor kerülnek ki a táncteremből táncos csoportok. Gyakori probléma, hogy egymás mellett próbál két tánccsoport, miközben a zenészek is felkészülnek. **Rendkívül kevés a hely ennyi öntevékeny közösség számára.**

A *Komlói Színház és Hangversenyterem* 1982-ben épült. Az 1526 négyzetméter alapterületű, háromszintes, modern stílusú épület alapvetően a színházi, hangverseny rendezvények befogadó helysége. Az intézmény az elhasználódás és a technikai infrastruktúra elavultsága miatt fejlesztésre szorul. A Komlói Színház és Hangversenyterem önálló színházi társulattal nem rendelkezik, hivatalosan *befogadó színház*. Az intézmény támogatásával működő *Súgólyuk Színház* azonban, mint amatőr/műkedvelő társulat minden évben több önálló előadással mutatkozik be Komló és a kistérségben élő lakosságnak. A színházba évente 22000-23000 látogató érkezik különböző előadásokra. A Színház- és Hangversenyterem egy intézmény a Községek Házával, ahol több öntevékeny művészeti csoport tevékenykedik. Köztük 6 modern tánccsoport és 8 néptánc és hagyományőrző csoport és 3 kórus, akik szintén a Színházban szokták bemutatni műsoraikat. A teljes kihasználtsággal működő épületben már csak komoly erőfeszítések árán sikerül próbalehetőséget biztosítani számukra. Van olyan táncos csoport, amely nem tud az egyetlen tükrös nagyteremben próbálni, így kénytelenek klubszobákban gyakorolni. Komoly problémát okoz, hogy a színház nem rendelkezik egy kamarateremmel, ahol azokat a közművelődési előadásokat tarthatnánk, amik 100-120 embert vonzanak. A színház nézőtere 338 fő. Kihasználtság szempontjából ezekre az előadásokra nem alkalmas. Több éve szervezik/rendezik a beavató-színház jellegű ifjúsági előadás-sorozatunkat. Ezek az előadások kimondottan kis játszóhelyet és korlátozott számú nézőt igényelnek. Kamaraterem híján, kénytelenek a nézőket és az előadást is a színpadra zsúfolni. A Súgólyuk Egyesület második alkalommal szervezte Komlón Magyarország legrangosabb amatőr színházi versenyét, a KASZT- ot, amely a helyszűke miatt mindig komoly logisztikát igényel.⁵

A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői; szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széleskörű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége. Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetőek. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia.

Komló város kulturális életében meghatározó *József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény* Komló Város Önkormányzata tartja fenn. A könyvtár hasznos alapterülete 1400 négyzetméter, tárolt dokumentumainak száma 134314 db. A muzeális gyűjtemény alapterülete 850 négyzetméter. A Városi Könyvtár és egységei a kultúráközvetítések területén jelentős tevékenységet fejtenek ki kiállítási, ismeretterjesztő és rendezvényszervező tevékenységgel. A könyvtárban található modern számítástechnikai eszközökkel felszerelt eMagyarország Pont. A könyvtár *szakfeladataként működik a Komlói Városi Helytörténeti és Természettudományi Gyűjtemény*. Gyűjtőköre elsősorban a helytörténeti anyagok, és azok bemutatása. A gyűjtemény legjelentősebb anyagai a bányászat történetéhez és Mecsek természetföldrajzához kapcsolódnak.

⁵ KASZT: *Komlói Amatőr Színházi Találkozó*

Szakmai szinten kapcsolatot tart fenn a pécsi Janus Pannonius Múzeummal és a Pécsi Tudományegyetemmel.

Közművelődési megállapodás alapján közösségi művelődési feladatokat lát el a vállalkozói működtetésű **Zrínyi klub**, mely a komlói amatőr rockzenei élet és zenekarok otthona és rendkívül elavult körülmények között, önerőből dolgozik.

Komló város kulturális erőforrásainak számbavételekor mindenképpen fontos kiemelni a következő intézményeket és szervezeteket.

- A *Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola* és az *Erkel Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény* munkájának eredményeként a városban kiemelkedő a zenei élet, a kulturális sokszínűség áthatja Komló közéletét. Fenntartásukban működik/működött olyan országos és nemzetközi hírnévre szert tett együttesek, mint a *Kodály Zoltán Gyermekkórus*, és a *Bányász Fúvószenekar (mely jelenleg nem működik.)*. A kórus muzsikálás területén további kiemelkedő eredményeket elért felnőtt kórusok működnek a Községek Háza fenntartásában: *Komlói Pedagógus Kórus*, *Komlói Munkáskórus*, és a *Him Singers* énekegyüttes.
- Komló város életében jelentős szerepet töltenek be a *civil szervezetek*. A város kulturális életének további kiteljesedéséért, természeti, építészeti, kulturális és történeti értékeinek megőrzése érdekében jött létre Komló Városért Alapítvány Közhasznú Szervezet.
- A *nemzetiségi önkormányzatok* (cigány, német, horvát) szintén végeznek kulturális tevékenységet. Közös szervezik meg a Déli Kapu Örökség Fesztivál - Nemzetiségi Nap rendezvényt ahol fellépési lehetőséget biztosítanak a sajátos kultúrájukat bemutató hazai, esetenként határon túli művészeti csoportoknak, együtteseknek. A Komlói *Német Nemzetiségi Önkormányzat Német Klubot* működtet. A Komlói *Horvát Nemzetiségi Önkormányzat* a nemzetiségi viseletek bemutatásával, és a horvát *dalkör támogatásával* szolgálja a nemzetiségi kultúrát. A Komlói *Cigány Nemzetiségi Önkormányzat* által működtetett *Dankó Pista Közösségi Ház* a Kenderföldi lakótelepen fejt ki tevékenységét. Célja elsősorban a hátrányos helyzetű roma fiatalok felzárkóztatása a manuális képességek fejlesztése.⁶ Az intézmény ad otthont a Fekete Láng cigány hagyományörző együttesnek (mely egyesületként működik) és országos elismertséget vívott ki. Tanoda programjuk a felzárkóztatásban szintén példa értékű.⁷
- Komló életében jelentős szerepet tölt be a jelenleg működő csaknem 140 civil szervezet. A közművelődési és kulturális tevékenységet folytató szervezetek közül kiemelendő a Komló Városért Alapítvány, a Pöndöly Néptánc és Hagyományörző Egyesület, a Fekete Láng Cigány Hagyományörző Egyesület, a Komlói Honismereti és Városszépítő Egyesület. A nemzetiségi önkormányzatok szintén végeznek kulturális tevékenységet. Közös szervezik meg a Déli Kapu Örökség Fesztivál - Nemzetiségi Nap rendezvényt ahol fellépési lehetőséget biztosítanak a sajátos kultúrájukat bemutató hazai, esetenként határon túli művészeti csoportoknak, együtteseknek.

A közművelődési intézmények sajátos funkciója a tanulás elősegítése, a kompetenciák non formális eszközeinek biztosítása. Az egész életen át tartó tanulás a változásokhoz való alkalmazkodás legfontosabb eszköze, amely a tudás és készségek elsajátítását és folyamatos megújításának lehetőségét biztosítja, az egyén egész életpályáját végig kísérve. A képzési lehetőségeket mindenki számára elérhetővé kell tenni, beleértve a fiatalokat és az idősebbeket.

⁶Komló Város Kulturális Stratégiája 2008.

⁷ Komló Város Kulturális Stratégiája 2008.

A célcsoportokra irányuló programok mellett a népesség nagyobb részét vagy egészét célzó, átfogó, kompetenciafejlesztő (informatikai írástudást fejlesztő, nyelvtanulást, egészségfejlesztést szolgáló) programok támogatására is szükség van. E tekintetben fontos szerepe lehet a nem formális képzés csatornáinak.

Komló város kulturális programkínálatának legfőbb erőssége a sokszínűség és sokrétűség. A lokálpatriotizmus, a hagyományokhoz való ragaszkodás, a kohéziós erő következtében a felnőtt és gyermek korosztály intenzíven igénylik a kulturális szolgáltatásokat, és azokban aktívan kívánnak részt venni. Összehasonlítva az ország hasonló nagyságrendű városait, Komlón szinte egyedülálló pezsgő és folyamatos kulturális-közművelődési élet zajlik.

Az önkormányzat jelentős fenntartási költségei mellett a kultúra egyéb szereplői a kulturális jellegű és kulturális tevékenységet is végző egyesületek, alapítványok, melyek sajátos anyagi erőforrásaikkal és tevékenységükkel hozzájárulnak Komló város kulturális életének eredményességéhez. A helyi közművelődési szakemberek nagyon pontosan ismerik Komló (és a kistérség) lakosságának kulturális igényeit. Komló Város Kulturális Stratégiájában megfogalmazódott, hogy a kulturális javak közvetítése korosztálytól, jövedelmi helyzettől, iskolázottságtól függetlenül, és a kultúráközvetítés valamennyi területén a lakosság műveltségi színvonalának emelését, a tudásalapú társadalom kialakítását, a társadalom innovációs készségeinek, képességeinek javítását kell, hogy szolgálja. Különösen fontos a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, a hagyományörzés. A művelődés eszközeinek bővítésével nagyobb figyelmet kell fordítani a fiatalok, az idősebbek, a roma kisebbséghez tartozók kulturális esélyegyenlőségének biztosítására.

A kulturális közösségfejlesztés infrastruktúrája Komlón telítődött, a kapacitások bezárultak, a zsúfoltság a minőségi szakmai munka rovására megy. A kulturális kapacitások fejlesztése elengedhetetlen, szükség van egy új, komplex közösségi intézmény létrehozására és városkörnyéki közösségi terek át- illetve kialakítására, megegyezően az Integrált Településfejlesztési Stratégiával.

3.1.4 Közzolgáltatások

A közzolgáltatások zömét a törvények az önkormányzati alapszintre – a községek vagy városok szintjére – utalják. A különböző helyi lehetőségekkel és igényekkel rendelkező önkormányzatoknak (községek, nagyközségek, városok, megyei jogú városok) különböző feladat- és hatáskörei vannak. A különbözőség létrejöhet mind az önként vállalt, mind a törvény által kötelezően előírt feladat és hatáskörökben.

Komló az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió szerint az ország egyik fejlesztési tengelyében fekszik, Legfontosabb kapcsolata Péccsel van. Járásához 20 település tartozik, melyek közül csak a 66-os út mellett fekvőkkel van megfelelő közlekedési kapcsolata. Közülük 3-8 településre gyakorol érdemi vonzást, a továbbiakkal szinte csak igazgatási kapcsolata van. Több tekintetben viszont bizonyos ellátásokat biztosít a sásdi járás és pécsváradi járás szomszédos területeire. Az önkormányzat alapvető célja, hogy Komló olyan település legyen, ahol érvényesül az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

A Komlói járás 20 települése közül kevesebb, mint felében 8 településen, 18 feladatellátási helyen működik óvoda, mely 1022 gyermek ellátását biztosítja. 12 településen nincsen óvoda, az önkormányzatok a kötelező óvodai nevelés feladatát társulásban való részvétellel teljesítik. A járás óvodai férőhely kapacitása 1265, mely 1022 gyermek elhelyezését biztosítja, így 243 szabad férőhely állt rendelkezésre a 2013-as adatok szerint.

Az óvodai férőhelyek kihasználtsága átlagosan 80,7%. A 18 feladat-ellátási helyen 45 csoport működik, melyhez 92 felsőfokú végzettségű pedagógus és 47 nevelő-oktató munkát segítő biztosított.

Komló tankerületi központ, és mint ilyen, hozzá tartozik 20 környező település összes állami fenntartású iskolája. A Komlói tankerületben 8 intézmény 11 feladatellátási helyén 2262 tanuló vesz részt az általános iskolai oktatásban.⁸

Komló városban hat általános iskolai feladat-ellátási hely – köztük egy művészeti képzést nyújtó, egy gyógypedagógiai ellátást biztosító és egy egyházi fenntartású iskola - működik. A járásban ezen kívül két iskolaközpont van.

2013-ban a gyermekek általános iskolai oktatása 6 iskolában történik⁹

Az SNI fiatalokkal való foglalkozás feladatait az 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet szabályozza, mely szerint a sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.¹⁰

*A tankerületben integrált és szegregált SNI ellátás is folyik.*¹¹

2011-ben Komló Képviselő-testülete elfogadta a 16/2011. (IV.24.) a szociális ellátási formákról, támogatásokról és szolgáltatásokról szóló önkormányzati rendeletét. 2015-ben a 1/2015. (II.20.) települési támogatásokról, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokról szóló önkormányzati rendeletét. A törvényi előírásokon túl, a rendelet célja, hogy városban olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.¹²

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1-től jelentősen átalakult, a járási hivatalok hatáskörébe került az aktív korúak ellátása. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai különváltak. Az állam által nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-jétől a járási hivatalok állapítják meg.¹³

A Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás Tanácsa az 58/ 2006. (XII. 7.) Tct.sz. határozatában döntött arról, hogy az addig Komló Város Önkormányzat fenntartásában - Gondozási Központként – működő intézmény szociális alapszolgáltatási és szociális szakellátási feladatait a társulás fenntartásában lévő intézménye keretében oldja meg. 2007. január 01. megalakult a *Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás Szociális Szolgáltató Központ*, jelentősen kibővült feladatkörrel.

Idősek klubjai: „Arany Alkony” *Idősek klubja Egyházaskozári Idősek klubja.* A nappali ellátást biztosító intézmények az ellátást igénybevevők részére szociális, egészségügyi, mentális gondozást, valamint az állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt.

⁸ Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv Baranya megye

⁹ Forrás: KSH

¹⁰ Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

¹¹ Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv Baranya megye

¹² A 2015. évi felülvizsgálat során tett kiegészítés. A rendelet hatályos 2015. 03. 01. napjától.

¹³ Módosított 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

A 24 főre méretezett *Hajléktalanok Átmeneti Szállásán* kilenc fő dolgozik teljes, illetve részmunkaidőben. A hajléktalanok életkori eloszlása tekintetében jellemzően 50-60 év közöttiek száma magas. Mind a 30 év alattiak, mind pedig a 70 év felettiak száma pedig nagyon alacsony.¹⁴

Komló egészségügyi szolgáltatásai közül meghatározó a ***Komlói Egészségcentrum, Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium Egészségügyi Központ, volt Komló Városi Önkormányzat Kórház- Rendelőintézeti Egysége***, ahol nyolc osztály (például: belgyógyászat, sebészet, ápolás, pulmonológiai rehabilitációs osztály stb.) és 28 különböző szakrendelés működik. Az egészségcentrum mellett tíz körzeti (háziiorvosi) rendelő és ezen belül még 5 gyermekorvosi rendelő biztosít egészségügyi szolgáltatásokat. A népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított. A primer és szekunder prevenció tevékenységét leghatékonyabban a védőnői szolgálat és a házi gyermekorvosi ellátás biztosítja. Fogászati szűrést a fogorvosok végzik, az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton. **A településen a prevenciós és szűrőprogramok szervezésének hagyománya van.** A programok az egészséget szolgáló egyéni magatartásminták kialakítását célozzák a lakosság körében, főként a gyermekek, idősök, illetve a magas kockázatú célcsoportokra fókuszálva. A szűrőprogramok szervezésében a Komlói Kórház, illetve a civil szervezetek (pl. Új Nap Klub, Diabetes Klub) és a Magyar Vöröskereszt Komlói Szervezete vesz részt. Komlón egyre nagyobb szükség van, elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztő egészségügyi szakember, illetve pedagógus általi segítése. Az oktatási rendszeren belül az elmúlt években több szakember szerzett ilyen irányú végzettséget (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus), azonban számuk még nem kielégítő az egyre növekvő feladatok ellátásához. Azokban az intézményekben, ahol nincsenek megfelelő végzettségű gyógypedagógusok, a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását utazó gyógypedagógusi hálózat segíti, amelyet a KLIK Komlói Tankerülete működtet.¹⁵

A közösségfejlesztés, a közösségépítés meghatározó csoportja az ifjúság és helyzete. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia tizenöt éves időtartamban (2009-2023) fogalmazza meg az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos célokat és az ezekhez kapcsolódó állami feladatokat. A stratégia horizontális céljai között megtalálható az európaisághoz tartozó ifjúságpolitikai érték- és célrendszer, az esélyegyenlőség elősegítése, valamint az élhető környezet és a fenntartható fejlődés szempontrendszerének érvényesítése.

A településre jellemző munkaerő-piaci gondok halmozottan érintik a pályakezdő fiatalokat. *Komló városában is a fiatalok elvándorlása jellemző, oka elsősorban a munkalehetőség hiánya.* Az ifjúsággal történő párbeszéd legfontosabb legitim formája a 2011 februárjában újraszervezett *Komlói Ifjúsági Kerekasztal*, melynek ülésein és munkacsoportjaiban partnerként bevonva maguk a fiatalok is részt vesznek a Városi Diákfórum, a fiatalok önszerveződő csoportjai, az ifjúsági és civil szervezetek, valamint az intézmények képviselőitében.

A pályakezdőknek a munkaerőpiacra való zökkenőmentes belépési lehetőségei, ennek elősegítése, az elhelyezkedni nem tudók támogatása, a pályakezdő munkanélküliek számának alakulása mindenkori foglalkoztatás-politika egyik legfontosabb kérdése.

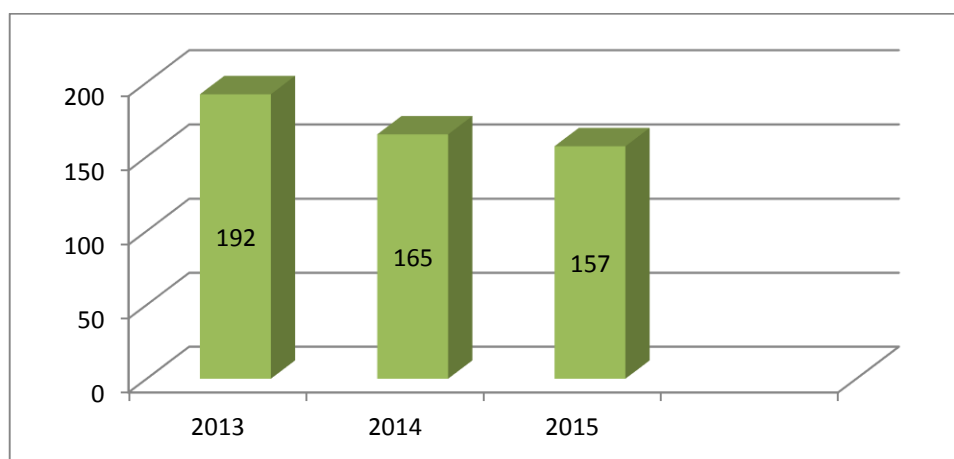
A pályakezdő munkanélküliség helyzete, változása közvetlenül visszatükrözi a munkaerőpiac feszültségeit, hatással van a társadalmi, gazdasági fejlődésekre.

¹⁴ A Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás fenntartásában működő szociális és gyermekjóléti intézmények 2014. évi tevékenységéről szóló beszámoló. 2015. május 7.

¹⁵ Helyi Esélyegyenlőségi Program 2015. évi felülvizsgálata. Komló Város Önkormányzata

Fejlesztésének alapját az adhatja meg, ha a pályaválasztási rendszer jól funkcionál, ami természetesen összefügg az oktatási rendszer adottságaival, de korrelációban van a munkaerő-piaci igényekkel. A szakmai életút pályaválasztási szakasza időben mindinkább kitolódott, mivel a későbbi munkavégzéshez szükséges iskolai képzés hosszabbá vált. Számolni kell azzal, hogy új generációk jelentek meg: fiatalok eltérő munkaszemlélettel, más kompetenciákkal és egyéni készségekkel (*soft skills*), valamint a közszolgáltatásokkal szemben támasztott eltérő elvárásokkal. A fiatalok egy technológiával és információval átitatott világban nőnek fel; ezeket intuitív, intelligens módon kezelik. A közösségi hálózatok, a virtuális kompetenciaszerzés és a párhuzamos feladatvégzés (*multi tasking*) mind részét képezi személyes fejlődésüknek.¹⁶ Komlón 2015. december 20-án a 25 év alatti álláskeresők száma 157 fő volt, míg a pályakezdőké 109 főt tett ki.

2. ábra: 25 év alatti álláskeresők változásai Komlón 2013-2015 között/fő

Forrás: Baranya megyei Kormányhivatal

Komló város önkormányzata ifjúsági stratégiájában a tervszerű társadalmi-, gazdasági-, várospolitikai célkitűzéseit, a fiatalok sajátos érdekeinek érvényesítését fogalmazza meg. A hatékonyabb képzés érdekében segíteni kell a pályaaorientációt, és szakemberek bevonásával lehetőséget kell teremteni a fiatalok számára a minél szélesebb körű tájékozódáshoz, tanácsadások igénybevételéhez. Segíteni kell a fiatalok közötti szolidaritás megerősítését. A kirekesztő, előítéletes gondolkodás és viselkedés negatív hatásainak tudatosítását. Minél több lehetőséget kell teremteni, olyan integrált programok megvalósítására, ahol az együttlét lehetőséget teremt egymás megismerésére és az egymástól való tanulásra is. Biztosítani kell a hátrányos helyzetű fiatalok számára is a közösségi, kulturális programokon való részvételt, és segíteni kell az általuk kezdeményezett programok megvalósulását.

Az egészséges élet alapja a tiszta környezet, ezért kiemelten kell kezelni a környezetvédelmi problémák iránti fogékonyságot, a környezeti nevelés széleskörű elterjedését, valamint a tiszta és ez által vonzó településkép megteremtését. A felnövekvő generációk környezet- és természetvédelmi gondolkodását, szemléletét, felelősségtudatát erősíteni kell. Az egyenlőbánásmód és az esélyegyenlőség elve egymást kiegészítve kell, hogy érvényesüljön. Éppen ezért biztosítani kell a hátrányos helyzet (mélyszegénységben, hátrányos helyzetű és leghátrányosabb helyzetű településrészekben élő, fogyatékos és roma/cigány fiatalok számára egyaránt) a szolgáltatásokhoz való egyenlőesélyű hozzáférést az oktatás területén is.¹⁷

¹⁶ Szellő János (szerk. 2014): Pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci esélyei a Dél-dunántúli régióban 2025-ig. Zárótanulmány, (Kutatásvezető: Dr. Barakonyi Eszter) PTE, Pécs

¹⁷ Komló Város Gyermek- és Ifjúsági Konceptiója 2011-2018.

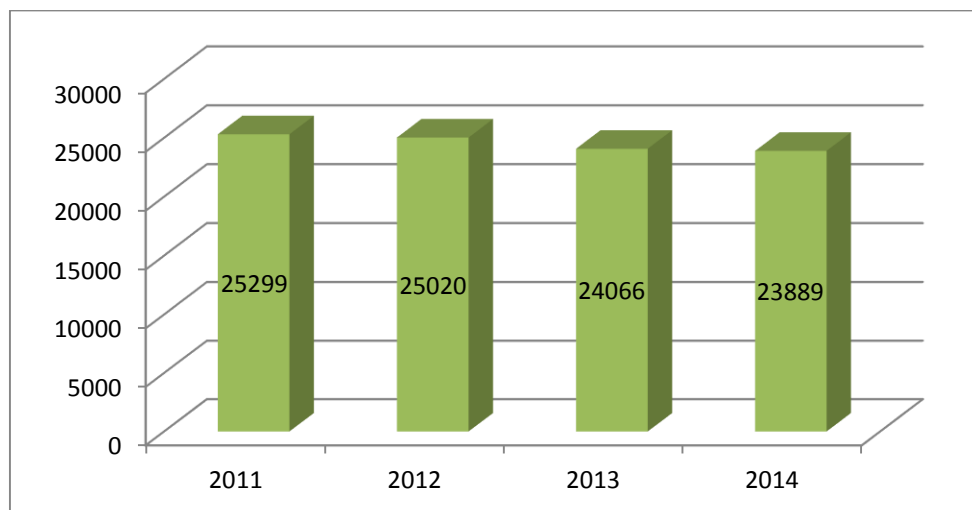
3.1.5 A helyi társadalom állapota

A közösségi munka sajátos kihívást jelent a helyi társadalmak fejlesztésében. A közösségi munka a helyi kezdeményezéseket és a közös cselekvést segíti, ezáltal növeli az emberek tudatosságát, együttműködését, aktív részvételét a folyamatokban. Felmérések és elemzések azt jelzik, hogy a települések többségében és a lakótelepeken kevésbé strukturált a helyi társadalom, nincsenek formalizált szervezetek, a szabadidős és önszervező csoportok száma alacsony, a szomszédsági munka, illetve az önkéntes tevékenység koordinálása nem megoldott. Hiányoznak a fejlesztési programok megvalósítását segítő szakemberek, korlátozott az információk valamint a pályázati források elérésének lehetősége. A települési hátrányok nagymértékben csökkentik a társadalmi integráció esélyeit, ezért kiemelt feladat a helyi társadalmak önszerveződését segítő folyamatok, a helyi részvételen alapuló, aktivitásra épülő közösségi kezdeményezések támogatása. A közösségi kezdeményezések a települések megtartó erejének növeléséhez járulnak hozzá.

Komló lakónépessége a KSH 2014 évi helységnévkönyve alapján 23889 fő, amely a Komlói Járás összlakosságának (34776 fő) 68,7%-t teszi ki. Hasonlóan az országos és a Baranya megyei tendenciához a demográfiai folyamatok nem kedvezőek a városban és a vonzáskörzetében, annak ellenére, hogy a 2011-es adatokhoz viszonyítva a létszámvesztés aránya 2.1%-os, amely kisebb, mint a megyei 3,3%-os átlag. A viszonylag alacsonyabb népességszökkenés abból adódott, hogy a születési negatívum és az elvándorlás mellett, betelepülés is történt, elsősorban Pécsről és a környező településekről.

A lakónépességen belül a nők aránya 53,2%-os, míg a férfiaké 46,8%-os. *A városra és vonzáskörzetére jellemző az elöregedés, az időskorúak számának növekedése.* A 0-18 év közötti korosztály az összlakosság 15,7%-át, 19-60 évesek az 58,6%-át, a 60 év felettiek pedig a 23,7%-át képviselik. Komlón az elvándorlás és elöregedés miatt a korfa alsó szegmensének további szűkülése várható, ami már középtávon is súlyos gazdasági-társadalmi feszültségek forrása lehet. A gazdaságilag aktív népesség KSH által becsült száma 2015. december 20-án 9296 fő volt, míg a munkavállalói korú népesség 16798 főt tett ki. Az aktív korú népesség és a nyugdíjasok száma közötti egyensúly negatív irányban változik, amelynek eredményeképpen a munkaképes korú lakosság aránya várhatóan tovább csökken, ami a munkaerő rendelkezésre állását veszélyezteti. Ezért az elöregedés komoly kihívást jelent az egészségügyi szolgáltatások, a gazdasági növekedés, valamint a szociális jóléti (well-being) rendszerek finanszírozása szempontjából.

3. ábra: Lakónépesség változásai 2011-2014 között Komlón/fő

Forrás: KSH

2013-ban a településre *bevándorlók* száma 475 fő volt, ami a lakosság lélekszámával összevetve 1,85%-os bevándorlási aránynak felel meg. Ugyanakkor a településről *elvándorlók* száma 414 fő tett ki, aminek következtében az elvándorlási ráta a településen 1,62% volt. **Ez az arány az adott évben 0.23 százalékpontos pozitívumot mutatott.**¹⁸

A társadalmi-gazdasági környezet, a szociális helyzet és a velük szorosan összefüggő életmódbeli jellemzők döntő hatással vannak az életminőségre, valamint az egészségi állapotra. A hátrányos helyzetűek befogadását elősegítő társadalmi intézmények nem képesek hatékonyan kezelni a problémát. A betegségek következményei többnyire az egészségügyi szolgálatot terhelik, amely nem alkalmas az alapvető okok megoldására.¹⁹

Komló város népességszerkezetére az előregedés a jellemző és folyamatosan növekvő tendenciát mutat, míg 2001-ben 100 fő 14 év alatti fiatalra 124,5 65 év feletti lakos jutott addig 2011-ben 100 fő 14 alatti fiatalra már 147,5 65 év feletti lakos jutott. 2013-ra ez a szám 155,76-ra emelkedett.²⁰ A város népességének előregedése következtében egyre inkább megnövekszik a szociális szolgáltatások iránti igény. Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önállósági képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia. A nyugdíjasok száma folyamatos csökkenést mutat, 2011-ben a nyugdíjasok száma 9219 fő, melynek 56 %-a nő. 2013-ban ez a populáció 8767 főt tett ki.²¹

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. **Komlón, tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás egyik legfőbb akadálya: az alacsony iskolázottság.**

Elmondható, hogy a mélyszegénységben élők és a romák által lakott bérlakások rossz műszaki állapotúak, lelakottak. A szegregált területen lévő Sportvölgyi és Szállásfalui lakások részleges felújítása 2007-ben Európai Unió forrásból megtörténtek, azonban az elmúlt években elsősorban a Sportvölgyi „barakképületek” állapota jelentős mértékben leromlott egy részük lakhatásra alkalmatlanná vált. 2015. évben elbontásra kerültek Sportvölgy „barakk épületei.”²²

¹⁸ Forrás: KSH

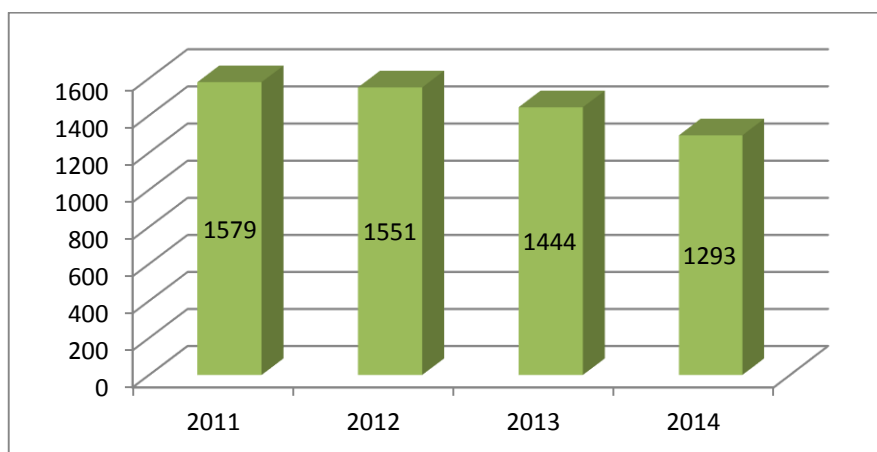
¹⁹ Dr. Csépe Péter: Hátrányos helyzetű csoportok egészségfelmérése és egészségfejlesztése különös tekintettel a roma populációra. Doktori értekezés. Semmelweis Egyetem Patológiai Tudományok Doktori Iskola. Budapest, 2010. 8. p.

²⁰ Forrás: KSH

²¹ Helyi Esélyegyenlőségi Program 2015. évi felülvizsgálata. Komló Város Önkormányzat

²² Helyi Esélyegyenlőségi Program 2015. évi felülvizsgálata. Komló Város Önkormányzat

4. ábra: Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma komlón 2011-2014 között/fő

Forrás: Komló Önkormányzat

A lakásviszonyok jellemző problémája a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. A szociális törvény rendelkezik az adósságkezelési szolgáltatásról, amely akkor nyújt segítséget, ha már összegyűlt egy nagyobb összegű díjhátralék.

A szegénység az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái között a lakosság alulképzettsége, munkaerő-piaci helyzete, a munkanélküliségből eredő problémák, illetve a lakhatással összefüggő problémák szerepelnek. Nem áll rendelkezésünkre adat arra vonatkozóan, hogy jelenleg Komlón hány fő vallja magát roma kisebbséghez tartozónak (2001. évi népszámláláskor 532 fő, 2011. évi népszámláláskor 1144 fő vallotta magát cigány származásúnak). A városban a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat működik.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg. Komló városában, az országos tendenciákhoz hasonlóan emelkedő tendenciát mutat azon gyermekek száma, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, amely azt is jelenti, hogy a családok egyre nagyobb része szegényedik el. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma nagyon magas 2012-ben 1763 fő volt, amely a 0-18 éves korosztály 41,8%-a.

2015. december 20-án a Komlói járásban 649 regisztrált álláskereső nő volt, nagyobb részt Komló városhoz tartoznak. Korábbi munkahelyük szerint 82,3%-uk fizikai, míg 17,7%-uk szellemi munkás volt iskolai végzettségük alapján 5%-uk általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik, 35,1%-uk csak 8 osztályt végzett. Életkoruk szerint 17,8%-uk 25 éven aluli, és 24%-uk 50 év feletti.²³

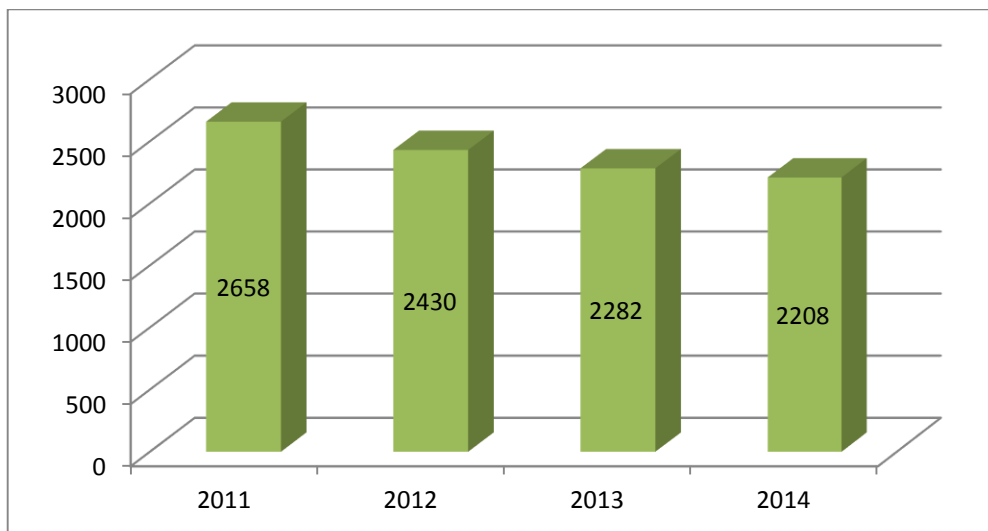
A fogyatékkal élő, megváltozott munkaképességű emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják.

²³ Forrás: Baranya Megyei Kormányhivatal

Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Komlón és vonzaskörzetében mindig élén jártak a hátrányos helyzetű rétegek, közöttük a megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci esélyeinek javításában.

5. ábra: A megváltozott munkaképességű emberek számának változása 2011-2014. között Komlón/fő

Forrás: KSH

Egy társadalmat, helyi szinten is akkor tekintünk igazán egységesnek, ha az egyes társadalmi státuszokat nem választják el átjárhatatlan falak. Ha az egyik státusból át lehet jutni a másikba, ha lehetséges köztük a váltás, ha nincsenek olyan csoportok, amelyek totális mértékben ki vannak rekesztve az erőforrásokból, a különböző (gazdasági, politikai, kulturális, kapcsolati stb.) tőkékből, és ha – legalább valamennyire – az alacsony státuszú csoportok számára is elérhetőek a mások számára könnyen hozzáférhető javak.

A város átfogó célja a minőségi élet fenntartható feltételeinek megteremtése az épített és a természeti környezettel harmóniában, a munkalehetőségeket nyújtó fejlődő helyi gazdasági szektor, megfelelő infrastrukturális ellátottság, színvonalas szolgáltatások és városi közszolgáltatások, valamint a társadalmi egység révén. A város és a helyi társadalom átalakulásával párhuzamosan közvetett cél Komló kistérségi oktatási, kulturális, művészeti, gazdasági és sportcentrummá válása. Komlón az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan nehéz helyzetben lévő egyéneknek, hogy otthonukban, lakókörnyezetükben önálló életvitelüket fenntarthassák, valamint egészségi-, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáikat megoldhassák. Az alapszolgáltatások körében a települési önkormányzatok elsősorban az időskorúak, a fogyatékos emberek, a pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, továbbá a hajléktalan emberek számára nyújtanak szolgáltatásokat. A városban a helyi közösségek fontos szerepet játszanak a fejlesztési folyamatok támogatásában, a lakosság társadalmi részvételének elősegítése, az ellátási nehézségek megoldása érdekében.

Fontos feladat a szegregáció oldása, lakhatási integráció erősítése. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Az egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.

Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.

Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.

Az idősök szakmai tapasztalata sok területen lenne hasznosítható, azonban rendkívül kevés munkalehetőség biztosított a számukra. A munkalehetőségek csökkenése, a jogszabályi környezet nem kedvez az idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának. Az „élethosszig tartó tanulás” idős korban is fontos lenne, mely a városban elsősorban az informatikai képzések (pl. Községek Háza – Kattints rá nagy program) területén valósul meg, ezen pozitív tapasztalatok a képzési lehetőségek kiterjesztését indokolnák. Szükséges lenne az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése. Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenciós szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése.

3.1.6 A gazdaság helyzete

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében a népesség erősen szegregált. Az egyik meghatározó tényező az iskolai végzettség. A munkaerőpiacon már hosszú idő óta a felsőfokú végzettséggel rendelkezők elhelyezkedési esélyei a legjobbak. A fiatalok továbbtanulási igényei ennek megfelelően alakultak, miközben a felsőfokú képzési helyek száma is jelentősen bővült. A fiatalok továbbtanulási szándékainak a magasabb iskolai végzettséget adó képzettség irányába való eltolódása hosszútávon mindenképpen pozitív folyamat; a képzettség szintjének emelkedése elengedhetetlen a tudásalapú társadalom kialakulásához. Ugyanakkor egyre erőteljesebben felszínre kerülnek a képzés szerkezeti, minőségi problémái. A felsőfokú végzettségűek számának és arányának növekedésével párhuzamosan egyre kevesebben – egyre rosszabb tanulmányi eredményt felmutatók – jelentkeznek a szakképző intézményekbe. Ez a kontrasztelekciós folyamat a szakoktatás minőségi romlásához vezet. Mára egyes szakmák esetében a felsőfokú végzettségűekből túlkínálat, míg a korszerűen képzett, minőségi szakmunkásokból – az ország egyes területein – hiány van. A diplomás túltermelés azonban részben rejtve marad, mivel a diplomások egy része alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörökben helyezkedik el.²⁴

Komló gazdaságára rányomja bélyegét a bányászváros múltja. A bányák bezárását követően a mai napig nem tudták az újonnan létrejött helyi vállalkozások a munkanélkülivé vált embereket foglalkoztatni. A munkaerő képzettségi színvonala alacsony, így a város, jelentős hozzáadott értéket képviselő ipar megtelepedésére csak középtávon válhat alkalmassá.

A 2012-es évben Komlón összesen 1075 vállalkozás működött. A működő vállalkozások foglalkoztatotti létszám szerinti megoszlását vizsgálva fontos kiemelni, hogy a településen nem működik 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató vállalkozás, igazi nagyfoglalkoztató híján van Komló. A városban működő vállalkozások legnagyobb része az 1-9 főt foglalkoztató kategóriába esik, a döntőtöbbségük kisvállalkozás.²⁵

A gazdasági ágazatok közül a mezőgazdaság nemzetgazdasági ágban Komlón mindössze 8 vállalkozás működött a 2012-es évben, ami a működő vállalkozásoknak még az 1%-át sem teszi ki.

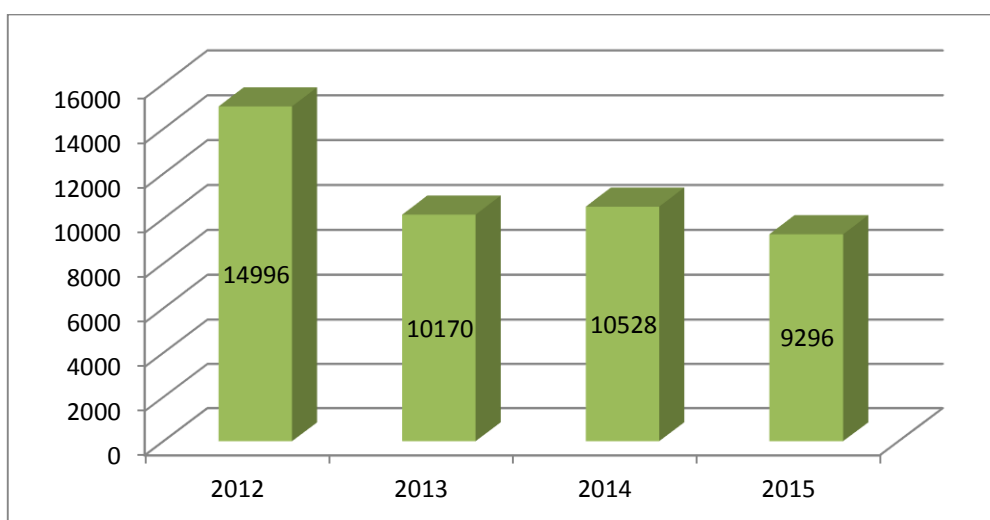
²⁴ www.ksh.hu

²⁵ Komló Város Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2020. MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. 2015. január.

Az ipar és bányászat nemzetgazdasági ágban Komlón összesen 243 vállalkozás működött, ami az összes vállalkozás közül 22,6%-os részesedéssel bírt. A vállalkozások döntő többsége az építőipar (127) és a feldolgozóipar (108) területén működött a vizsgált évben.²⁶

A foglalkoztatás egyik alapvetően meghatározó tényezője az aktív népesség aránya. A munkavállalói korú aktív népesség a 15 – 74 év közötti foglalkoztatottakból (aktív keresők, gyesen, gyeden levők, nyugdíj mellett munkát vállalók) és a munkanélküliekből áll. A gazdaságilag aktív népességet 15-64 év korcsoport szerint vizsgáljuk.²⁷ A foglalkoztatottak további kategóriákba sorolhatók: a munkavállalókra, akik valamilyen munkáltatónál állnak alkalmazásban, továbbá az önállókra, illetve azok segítő családtagjaira. Az előregedési tendenciából adódóan mind a munkavállalási korú népesség, mind pedig a gazdaságilag aktív népesség is folyamatosan változik.

6. ábra: A gazdaságilag aktív népesség változása Komlón 2012-2015. között/fő

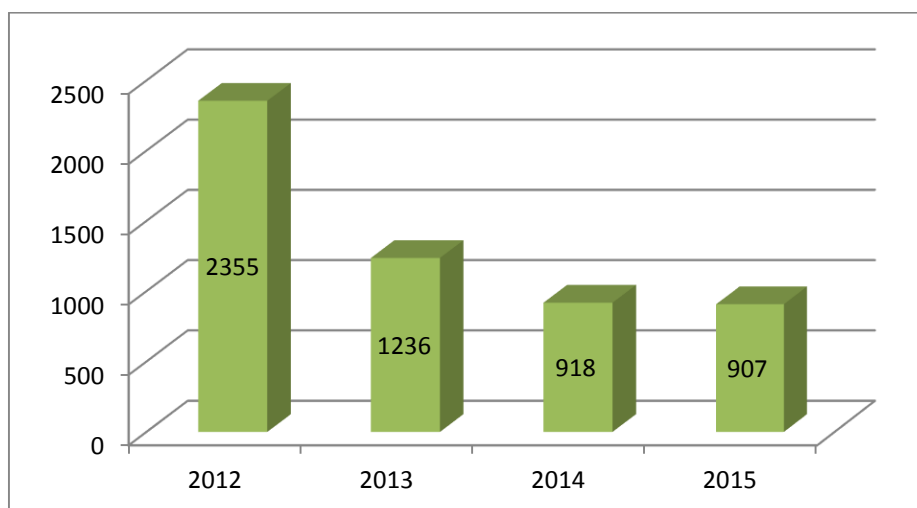
Forrás: Baranya Megyei Kormányhivatal

Komlón, mint ahogy az országban is jelenleg a legjellemzőbb típus a strukturális munkanélküliség, amelynek kialakulása a társadalmi és gazdasági rendszerváltáshoz köthető. A regisztrált állás keresők összetétele nem kedvező egy fejlődő és nagyobb szakmai tudást igénylő piaczgazdaságnak. Az állás keresők többsége valamilyen hátránnyal bír a munkaerőpiacon. Kockázati csoportjai: az alacsony iskolai végzettségűek, a pályakezdők, az egészségkárosodottak, a nők és a roma munkanélküliek. Az elmúlt négy évben, Komlón folyamatosan csökkent a regisztrált állás keresők száma. A javulás ugyanakkor az átalakult közfoglalkoztatásból, és részben a szezonális foglalkoztatásból adódott.

²⁶ Komló Város Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2020. MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. 2015. január.

²⁷ Gazdasági aktivitási ráta (%) = Foglalkoztatottak és a munkanélküliek/Össznépesség. Foglalkoztatási ráta (%) = Foglalkoztatottak száma/Össznépesség. Munkanélküliségi ráta (%) = Munkanélküliek száma/Foglalkoztatottak és a munkanélküliek.

7. ábra: Az álláskeresők számának változásai 2012-2013. között Komlón/fő

Forrás: Baranya Megyei Kormányhivatal

A regisztrált álláskeresők száma 2015. december 20-án 907 főt tett ki, amely gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva 9,8%-os rátát jelent, amely majdnem megegyezik a járási mutatóval 9,6% és jobb a megyei aránynál (10,5%).

1. táblázat: A regisztrált álláskeresők összetétele 2013-2015 között Komlón

Megnevezés	2013/fő	2014/fő	2015/fő
Nyilvántartott álláskereső	1236	918	907
Folyamatosan, 365 napja nyilvántartott álláskereső	381	174	155
Járadék típusú ellátásban részesül	127	85	120
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül	417	186	212
25 év alatti fiatal	192	165	157
50 éves és idősebb	309	286	252
Legfeljebb nyolc általános iskolával rendelkezik	364	305	345
Álláskeresői mutató/%	12,2	8,7	9,6

Az állam aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök alkalmazásával, köztük a közfoglalkoztatás bevezetésével kívánta a tartósan jövedelem nélkül maradt, szociálisan rászoruló aktív korú segélyezettek számára munkalehetőséget biztosítani. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök alkalmazása hasznos lehet mind az egyén, mind a társadalom számára, ugyanakkor a rendelkezésre álló források korlátozottsága miatt csak átmeneti alternatívát nyújt a munkavállalásra. A megújuló, átalakuló közfoglalkoztatás célja, hogy növelje a munkaerőpiacon hátrányban lévők, köztük az alacsony iskolai végzettségűek, tartósan munka nélkül lévők, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását.²⁸

²⁸A munkaerő-piaci esélyegyenlőség azt jelenti, hogy mindenki számára egyenlő és diszkriminációmentes hozzáférést kell biztosítani a munkához, szakképzéshez és az egyes foglalkozásokhoz. A társadalmi hátrányokkal küzdő csoportok esetében külön hangsúlyt kapott az egyéni foglalkoztathatóság javítása, oktatási és képzési lehetőségek szélesítése, valamint egy köztes munkaerő-piac kialakítása, ahol megszerezhető a nyílt munkaerő-piaci követelményeknek megfelelő jártasság és tapasztalat.

A segély és a minimálbér bér között megállapított bérezési rendszerrel fokozza az álláskeresői aktivitást, valamint elősegítse a versenyszférába, az elsődleges munkaerőpiacra történő visszatérést/belépést. e cél mellett a koncepció megfogalmazza a közfoglalkoztatás ideiglenes jellegét.

2. táblázat: A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszámának alakulása Komlón a 2013-2015. évben

Tevékenység	2013/fő	2014/fő	2015/fő
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	120	256	207
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	23	35	41
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	552	522	948
Összesen	695	812	1 196

Forrás: kozfoglalkoztatatas.bm.hu

3. táblázat: Startmunka mintaprogram havi átlagos létszáma Komlón a 2013-2015. év között

Terület	2013/fő	2014/fő	2015/fő
Mezőgazdaság	3	106	158
Belvízelvezetés	100	40	149
Mezőgazdasági földutak karbantartása	88	40	116
Bio- és megújuló energiafelhasználás	-	-	1
Belterületi közutak karbantartása	67	55	171
Illegális hulladéklerakók felszámolása	56	25	11
Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	238	234	36
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	0	22	306
Összesen	552	522	948

Forrás: kozfoglalkoztatatas.bm.hu

A lokális foglalkoztatás fejlesztésének alapja a helyi gazdaságfejlesztés (szociális gazdaságfejlesztés) olyan folyamat, amikor a közösség (egymással közvetlen társadalmi, gazdasági kapcsolatban lévő emberek) gazdasági, humán, környezeti erőforrások mozgósításával, a helyi szereplők együttműködésével javítani kívánja az adott közösség gazdasági, ez által munkaerő-piaci helyzetét. A gazdaság helyi viszonyainak szervezésében alkalmazható a vállalkozásösztönzés, a vállalkozások közötti együttműködés, a lakosság vásárlói tudatosságának erősítése, az ott működő közvetlen termelői, fogyasztói kapcsolatok elősegítése, továbbá a környezettudatosságot erősítő közösség-szervezési akciók is.

Komlón nagy hagyomány van a kézművességnek, amely egyúttal biztosíthatja egy kreatív ipari klaszter létrehozását. A kreatív ipar kifejezés alatt azon tevékenységeket értjük, amelyek gyökere az egyéni kreativitásban, képzettségben és képességekben rejlik.²⁹

²⁹ Szolkai Zsolt (2011): Lépésről lépésre - a kreatív ipar támogatásának lehetőségei a gazdasági centrumoktól távol eső kis- és közepes városokban. In Területfejlesztés és innováció, 5. évf. 2. sz. 2-15. p.

A főbb gazdasági tevékenységeket összefoglalva, megállapíthatjuk, hogy a mezőgazdaság jelentősége Komló város gazdaságában nem számottevő, az elmúlt években mindössze 1% körül mozgott a mezőgazdasági vállalkozások aránya. Ez az alacsony érték több okra is visszavezethető. Egyrészt a város és környezetének domborzati viszonyai nem kedveznek a mezőgazdaság számára, másrészt pedig Komló alapvetően városias jellegű település, jelentős bányászati és ipari hagyományokkal. Az elmúlt években a településen működő vállalkozásnak megközelítőleg a 22%-a tevékenykedett az iparban illetve az építőiparban.³⁰

A gazdasági versenyképesség növeléséhez – mint tematikus célhoz – nélkülözhetetlen, hogy javuljon a város töркеvonzó képessége, mérséklődjön a közlekedési helyzetének a periférikus jellege, a turizmus szektora megerősödjön és az önkormányzati közfeladat ellátás költségkhatékonyabbá – olcsóbbá – váljon. A társadalmi kohézió, identitás és népességmegtartó erőfejlesztésének eléréséhez egyszerre kell javítani az alábbi tényezőket: munkahelyek száma, elvándorlási folyamat lelassítása, megállítása, tudatos ifjúsági koncepció alkalmazása, az oktatási rendszer színvonala, az egyes periférikus településrészek egyedi problémáinak kezelése, a közszolgáltatások általános színvonala, a társadalmi élet aktivitása, és a közbiztonság.

A településen élő munkanélküliek humánerőforrás fejlesztése a közösségi feladatok elvégzése mentén valósul meg, így a végrehajtott fejlesztési programok egyszerre járulnak hozzá a hátrányos helyzetű munkanélküliek elhelyezkedéséhez, a munkaerő-piac bővüléséhez, a helyi szükségletek kielégítéséhez, a közösségi élet és színtereinek fejlesztéséhez.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

*Tekintettel a HKFS közösségi, kulturális tartalmára a település – muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 77. § szakasza szerinti – **közművelődési rendelete**. (A HKFS eredményei fenntarthatóságának egyik eszköze lehet, hogy – a közművelődési rendelet módosításával – a közművelődési célok, folyamatok és az azok megvalósításáért felelős szereplők együttműködésének rendszere rögzítésre kerül a rendeletben.)*

Komló városa rendelkezik azokkal a stratégiai dokumentumokkal, melyekkel megalapozta a 2014-2020-as ciklus fejlesztési elképzeléseit. Ezek elkészítésekor igazodott az elfogadott operatív programokhoz és a Baranya Megyei Területfejlesztési Programhoz is. Települési és járási szintű esélyegyenlőségi tervhez is kapcsolódnak integrációt célzó programjaink, melyben hátrányos helyzetűeket, fogyatékkal élőket kívánunk aktívan bevonni a közösség életébe.

TOP Paktum program megvalósítására sajnos nincs lehetőségünk, ez számunkra nem elérhető, ugyanakkor az EFOP több célkitűzésében is látjuk a kapcsolódás lehetőségét (pl.: EFOP-3.9.1).

A Széchenyi 2020 program legfőbb céljai a gazdaságfejlesztés, azon belül is elsősorban a K+F alapú gazdaságfejlesztése, amihez elengedhetetlen a megfelelő felkészültségű, mennyiségű, korú munkavállalói tömeg, amely hiánya és elvándorlása óriási problémát okoz a program megvalósításában. A stratégia céljai jól kiegészítik az egyéb fejlesztési programokat, hiszen közvetve hozzájárulnak a gazdaságfejlesztési program sikerességéhez

A GINOP segítségével támogatható a vállalkozások számára a gazdaság fejlődése, melyhez kapcsolódóan a már korábban tapasztalható munkaerőhiány enyhítése jelen stratégia rész célja. Programjaink hozzájárulnak az életminőség növekedéséhez, és végső soron így támogatjuk a fiatalok helyben maradását, az elvándorlás mértékének csökkentését.

³⁰Komló Város Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2020. MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. 2015. január.

A stratégia beavatkozási területei egyértelműen az élhetőbb, emberközpontú környezet kialakítását célozzák meg, amely a munkahelyen kívüli tartalmas élet biztosítását jelenti. Képzési, szemléletformálási és prevenciós programokkal a lakosság mentálhigiénés, fizikai állapota és a környezet védelme is javítható, amely szintén elengedhetetlen környezet a GINOP céljainak megvalósításához. A vállalkozásokon túl támogatni kívánjuk azokat a programokat is, melyek hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez (pl. GINOP-5.1.4).

Környezetvédelem és energiahatékonyság területén a KEHOP rendszerhez is kapcsolódik a stratégia, építve a helyben már meglévő erős hagyományokra (Nemzetközi Ifjúsági környezetvédelmi Tábor 30 éve itt működik). A KEHOP források segítségével várhatóan számos közintézmény képes lesz az energetikai megújulásra. E programot kiegészítik az általunk tervezett, lakosságot célzó szemléletformálási programok.

Az EFOP célul tűzi ki az egészségmegőrzést és prevenciót, mely szintén visszaköszön beavatkozási céljaink között.

A település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások közötti összhangot az önkormányzat teremti meg, hiszen a saját TOP fejlesztések megvalósítása során folyamatosan egyeztet a helyi szervezetekkel, lakossággal, gazdasági szereplőkkel (fókuszcsoporthoz egyeztetések és műhelymunkák zajlanak). Ez által a városban működő vállalkozások és egyéb szervezetek is úgy tudják fejlesztéseiket megtervezni, hogy a források a legmagasabb szinten hasznosulhassanak. **A Baranya Megyei Területfejlesztési Program célkitűzései közül többhöz is tudunk csatlakozni, kapcsolódó programok teljes listája a 1. számú mellékletben található.**

3.3 SWOT

A műhelymunkák és egyeztetések során számtalan olyan információ került felszínre, melyek egy közös tanulási folyamatnak az eredményét képezik. A civil – önkormányzati - gazdasági szereplők a település gondjait és lehetőségeit mindig egy kicsit más megvilágításból tudták értelmezni, s ezen információk közös feldolgozása során a jövőbeni teendők és megoldási javaslatok repertoárja is bővült. Az együttműködés magasabb szintre emelte az egyes szereplőknél meglévő tudást. Az egyeztetések során törekedtünk arra, hogy egyaránt érintsünk minden vizsgált területet (természet, társadalom, gazdaság, közszolgáltatások, humán infrastruktúra, stb.).

Belső tényezők azok, amelyek a HACS által a HKFS kertében és időtávjában befolyásolhatók, míg külső tényezők azok, melyeket a HACS a HKFS keretében nem tud befolyásolni. A kedvező belső tényezők az „Erősségek”, míg a kedvezőtlen belső tényezők a „Gyengeségek”. A kedvező külső tényezőket „Lehetőségek”- nek, a kedvezőtleneket „Veszélyeknek” nevezzük. A stratégia elkészítésének végső fázisában a HACS közreműködők részvételével tartott műhelymunkán 2016. június 21-én került véglegesítésre az alábbi SWOT.

4. táblázat: SWOT elemzés

	BELSŐ ERŐSSÉGEK	BELSŐ GYENGESÉGEK
	• Komló közigazgatási, járási jelentősége, az önkormányzati és állampolgári hajlandóság a közösségi munka megújítására • Konszenzuson alapuló hajlandóság az életminőséghez kapcsolódó megújulásra. Működik a közösségi demokrácia. Erős civil szerveződések, szinte minden helyi társadalmi jelentőségű kérdéskörben • Rendelkezésre állnak azok a stratégiák, amelyek elősegíthetik a helyi közösség fejlesztését, különös tekintettel életminőségre, szociális biztonságra • A meglévő oktatási, kulturális, művelődési, szociális intézmények színvonalas szakmai munkája • A nemzetiségi kultúra jelenléte, mint egyfajta, hagyományokon alapuló multikulturális attitűd. Jól működő hagyományőrzés. Kiemelkedő közművelődési, művészeti tevékenység és a kapcsolódó rendezvények • Viszonylag nagy létszámú, fejleszthető potenciális munkaerő megléte	• Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, fogyó népesség, elvándorlás, elöregedés • A gazdaságilag aktív népesség csökkenése, különösen a fiatalok körében • Az intézményi közösségi terek telítettsége, zsúfoltsága, kapacitáshiánya, egyéb közösségi terek elavultsága. A közösségépítés forráshiánya. • Az oktatási intézmények csökkenő kihasználtsága • Az iskolán kívüli felnőttképzési, ismeretterjesztő programok beszűkülése • A rétegprogramok beszűkülése, esetenkénti elkülönültsége • Alulszegmentált munkaerőpiac, a potenciális álláskereső strukturális problémái • Átfogó és megalapozott humánerőforrás térkép/ismeret hiánya • A lakosság egészségi állapotához kapcsolódó prevenció problémái • A területfejlesztési, városfejlesztési, gazdaságfejlesztési és esélyegyenlőségi stratégiák, akciótervek közötti horizontális kapcsolatok, közös cselekvési tervek hiánya

KÜLSŐ LEHETŐSÉGEK	Offenzív stratégiák	Fejlesztő stratégiák
• Pécs közelsége, tudásbázisának felhasználása a helyi közösség fejlesztése érdekében (pl. Pécsi Tudományegyetem) • Külső pályázati források bevonása (pl. TOP, EFOP, GINOP, INTERREG, Nemzeti Munkaerő-piaci Alap stb.) • Nemzetközi (testvérvárosi) kapcsolatok erősítése • A régióban működő helyi közösség-szervezőkkel való kapcsolat kialakítása, szakmai konzultációk szervezése, a jó gyakorlatok adaptálása	• <i>Az életminőséget pozitívan befolyásoló programokhoz kapcsolódó intézmények és a civil szervezetek közötti kapcsolati háló kialakítása</i> • <i>A szociális gazdaság lehetőségeinek a feltárása a foglalkoztathatóság elősegítése érdekében (például a kreatív ipari klaszter létrehozása)</i> • <i>A közfoglalkoztatás átmenti lehetőségének feltárása és szorgalmazása a szociális gazdaság különböző ágazataiba (pl. kulturális szolgáltatások, közösségi kertek stb.)</i> • <i>Prevenációs jellegű tudatformálás fórumainak a megteremtése és folyamatos működésének a biztosítása az egészség- és a környezetvédelem területén (pl. drog-prevenció vagy</i> • <i>Civil – gazdasági – állami szféra együttműködésének fejlesztése a közösségélénkítő programok megvalósításához, a foglalkoztatás és a foglalkoztathatóság elősegítésére (Foglalkoztatási Paktum)</i>	• <i>Közösségi tér/terek létrehozása, különös tekintettel, a kultúra, a kreatív ipar és a civil mozgalom együttműködésére (például: Kaptár közösségi tér)</i> • <i>Átfogó és megalapozott humánerőforrás térkép elkészítése</i> • <i>A közösségi fórumrendszer továbbfejlesztése, a rétegfórumok lehetőségeinek bővítése.</i> • <i>Integrált közösségi, kulturális, művelődési, ismeretterjesztő, környezeti, sport és értékorientáló rendezvények szervezése. A foglalkoztathatóságot, a pályaaorientációt elősegítő helyi rendszerek generálása.</i> • <i>Az egész életen át tartó tanulás helyi lehetőségeinek fejlesztése (pl. szenior akadémia)</i> • <i>Értékorientációs, közösségi értékeket közvetítő szervezetek közötti kapcsolat fejlesztése, új szervezetek bevonása</i> • <i>A különböző generációk közötti rendszerszerű, kultúrahordozó kapcsolatok fejlesztése, módszertanának kimunkálása (pl. digitális kompetenciák közös fejlesztése</i> • <i>Ifjúsági közösségek kiemelt fejlesztése, új közösségek létrehozása</i>

KÜLSŐ VESZÉLYEK	Védekező stratégiák	Elkerülő stratégiák
• Elidegenedés, elfordulás a közösségtől, a partikuláris érdekek dominanciája, a belterjesség, befelé fordulás, a fiatalok elkallódása • Alulszegmentált munkaerőpiac, a potenciális álláskereső strukturális problémái • A közösségszervezés, a közösségi innovációk bizonytalansága, kiszámíthatatlansága (pl.: integrált esélyegyenlőségi programok meghíúsulása, vagy etnika konfliktusok kiéleződése) • A lakosság általános egészségi állapotának, az elöregedő lakosság, az idősödő emberek aktivizálásának problémái • Városrészek fejlettségi különbségéből adódó problémák, a peremkerületi rehabilitációk elhúzódása, átfogó környezetvédelmi program hiánya • Kedvezőtlen közlekedési kapcsolatokból adódó elszigetelődés	• <i>A meglévő művelődési, kulturális, szociális vívmányok megőrzése</i> • <i>Az alulszegmentált munkaerőpiacon lévő emberek jelenleg is működő foglalkozási lehetőségeinek biztosítása</i> • <i>A területfejlesztésből adódó közösségi tevékenységek következetes betartása, betartatása</i> • <i>A kialakított szociális és egészségügyi intézményrendszer megőrzése, fejlesztési lehetőségeinek kimunkálása</i> • <i>Az alternatív szolgáltatásokat nyújtó civil szervezetek bevonása a hátránykezelésbe</i> • <i>Elvándorlási szándék gyengítése az ellensúlyozó hatások erősítése által, különös tekintettel a fiatalabb generációra</i>	• <i>A megyei fejlesztések előkészítésében való részvétel szorgalmazása</i> • <i>A közösségi közlekedés fejlesztésére párbeszéd kezdeményezése</i> • <i>Pályázati források lehetőség szerinti kiaknázása a szegregációs problémák megoldására</i> • <i>A közbizalom, a közösségi képviselő erősítése, különös tekintettel a városban és vonzáskörzetében élők társadalmi szükségleteinek kielégítésére</i>

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

- A közösségfejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra elavult, telített, az igényeket egyre nehezebben tudja kielégíteni. Szükséges egy komplex közösségi objektum létrehozása, különös tekintettel a kultúra, a kreatív ipar és a civil mozgalom együttműködésére (kulcsprojekt: „Kaptár”). A Kaptár a komlói művészeti és kézműves közösségek új otthona lenne. Az előadó-művészeti közösségek és a helyi kézművesek számára professzionális munkakörülményeket teremt a minőségi szakmai munkához. Kialakításának köszönhetően komplex közösségi tér funkciókat tud ellátni, mely szabad kapacitásaival támogatja a gazdag komlói közösségi élet valamennyi szereplőjét.
- A közösségépítés hagyományos elemei már nem mindig eredményesek, ezért fontos az élményalapú, életkori sajátosságokat, elérhetőségeket figyelembe vevő attrakciók, illetve folyamatok generálása (például szenior akadémia, digitális kompetenciák fejlesztése).
- Integrált közösségi, kulturális, művelődési, ismeretterjesztő, környezeti, sport és értékorientáló rendezvények szervezése.
- A meglévő, de eléggé partikulárisan működő kézműves rendszer továbbfejlesztése.
- A rétegaprogramok részben elszigetelten működnek, ezért szükséges azok kiterjesztése, az integrált esélyegyenlőségi programok generálása (például: Ability park, roma integrációs kezdeményezések stb.)
- A sport, a mozgás, mint közösségfejlesztő tevékenység háttérbe szorult. Ebből adódóan fontos olyan lehetőségek megteremtése, amely egyúttal a sport-technikai ismeretek mellett közösségteremtő erővel is bír (például: Dirtpark, mint az extrém sportok közösségi színtere, a távol-keleti küzdősportok színtere, a diák-és szabadidősport kisegyesületek feltételeinek javítása és ezáltal kapacitásbővítése).
- Környezetvédelem területén a lakosság személetét formáló fejlesztések igénye is felmerül. Évek óta sikeresen rendezik meg Komlón a Nemzetközi Környezetvédelmi és Honismereti Tábor. Ennek eredményeit, programjait más szervezetekkel együttműködve a felnőtt lakosságra is ki lehetne terjeszteni.
- Az életminőségnek egyik legfontosabb eleme az egészségünk állapota, mely hatással van a családhoz, szociális kapcsolatainkhoz fűződő viszonyunkra, továbbá a munkahelyen nyújtott teljesítményünkre is. Szükséges olyan szemléletformáló programok megvalósítása, melyek a prevenciót helyezik a középpontba és az egészség védelemmel és egészséges életmóddal kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat oszt meg a lakossággal.

4 A stratégia jövőképe

A Komlói Kaptár Helyi Közösség jövőképe hosszú távon egy olyan település, ahol a kulturális sokszínűség, az erős helyi közösségek által kezdeményezett, helyi értékekre épülő programok és lehetőségek növelik az itt és környéken élők életminőségét.

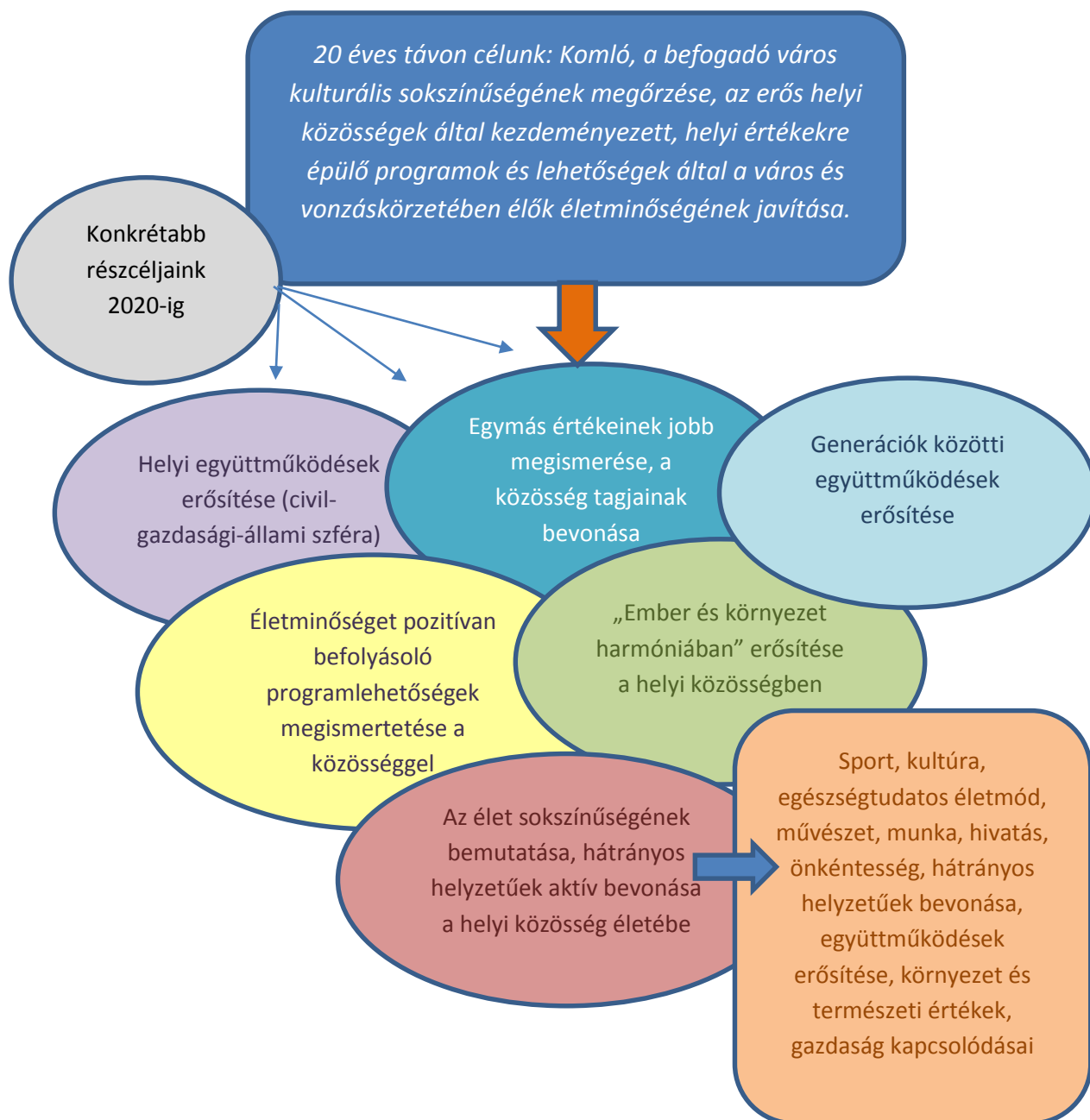
A Stratégia készítésekor alapul vettük azokat a városfejlesztési dokumentumokat, melyeket már elfogadott a városfejlesztés, hiszen szükséges minden területen a célok között összhang megteremtése. Az utolsó stratégiai dokumentum a Komló Város Integrált Településfejlesztési Koncepciója (2015.). A dokumentum által megfogalmazott jövőkép a következő:

Komló 2030-ban lakosainak munkát adó, élhető, értékeit tisztelő város, amelynek fenntartható a gazdasága, a társadalma és a környezete.

A HKFS által meghatározott jövőképnek ehhez igazodnia szükséges, időtávban ugyanakkor rövidebb ciklusban gondolkodunk. Alapvetően bármilyen jövőképben gondolkodunk közösségi szinten, a legfontosabb fogalmi cél szinte mindig az életminőség javulása.

A javuló életminőség végső soron hozzájárul a város versenyképességének javulásához, a helyi közösség erősödéséhez és a lakosság megtartásához, hiszen az emberek ott élnek szívesen, ahol megélhetésük mellett hasznos és élménydús életet tudnak élni és jövőképet tudnak adni gyermekeiknek. Ezek alapján a stratégia jövőképét a következőképpen határoztuk meg:

8. ábra: Hosszú távú céljaink

5 A stratégia célhierarchiája

A stratégiai célok kialakításánál figyelembe vettük a helyzetértékelés megállapításait, a közösségi igényeket és azt a projekt jövőképet megfogalmazó vízióját.

- Új, komplex közösségi objektum, közösségi terek létrehozásával hosszú távon biztosítani az épített környezetet, a tárgyi, technikai feltételeket a közösségi élet fejlesztéséhez.
- A közösségi élet fejlesztését elősegítő, e helyi társadalmat szolgáló rendszeres, kapcsolati háló (állampolgárok, önkormányzat, gazdasági szereplők, művelődési és oktatási intézmények, rendvédelmi szervezetek, hivatalok stb.) szervezése, működtetésének biztosítása.
- A helyi tudásalapú társadalom közösségi fejlesztése az ismeretterjesztés, az egészség- és környezettudatosság, a művelődés- és a kultúrahordozók lehetőségeinek bővítésével.
- Esélyegyenlőségi programok elősegítésével lehetőséget biztosítani a hátrányos helyzetű csoportok számára a helyi társadalomba való teljeskörű beilleszkedéséhez, a közéletben való részvétel, a kultúra, a művelődés, a sport, a szabadidő hasznos eltöltésének útján.
- Fontos célunk a generációs problémák kezelése, az elvándorlás csökkentése, megállítása, a gazdasági aktivitást elősegítő közösségfejlesztő rendszerek kimunkálása és alkalmazása.

A komlói HKFS azokra a területekre fekteti a hangsúlyt, ahol a legnagyobb hasznosulást feltételezzük és várjuk el, továbbá amelyekre más támogatási források, más operatív programok prioritásai nem, vagy nem a kitűzött célnak megfelelően vehetik igénybe.

A város fejlesztési csapata már 2014-ben elkezdte a mostani EU-s ciklus tervezési munkálatait, tételesen összegyűjtötték azokat az elképzeléseket, melyeket a korábbi időszakban nem sikerült megvalósítani. Időben szinte együtt készült el a város új Integrált Településfejlesztési Konceptiója a Belügyminisztérium támogatásával, mely dokumentum a 2010-es IVS frissítésének is tekinthető.³¹ A társadalmasítási folyamat során már itt is sok hasznos és jelentőségteljes ötlet és javaslat érkezett hozzánk. Az önkormányzat mindazon elképzeléseket felkarolta, melyek megvalósítására a TOP pályázati rendszer lehetőséget ad/adott. A Stratégia mellékletében a további TOP projekteket egy táblázatos formában mutatjuk be.

A TOP CLLD programjai esetében használt eredmény indikátorok

Az indikátorokat a központilag kialakított módszertan alapján fogjuk mérni a program indulását megelőzően, közben és utána.

1. A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya

Terveink szerint szeretnénk növelni a közösségi használatú zöld területek nagyságát – ez az igény már korábban 2010-ben az IVS készítésekor, majd az ITS összeállításakor 2015-ben is megfogalmazódott a helyi közösség tagjaitól.

2. Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest

Komló esetében ez speciális lesz, hiszen a városban a civil szervezetek és önkéntes körök fejlődésének legnagyobb korlátja jelenleg, hogy kinőtték a rendelkezésre álló infrastruktúrát, intézményeket. Ebből adódóan a szükségletfelmérés eredményeképpen született az a fejlesztési irány, mely alapján egy új kulturális-művészeti központot szükséges kialakítani (a Kaptárat).

³¹ A végleges, jóváhagyott ITS az önkormányzat hivatalos honlapján elérhető.

Tehát a célunk pontosan az, hogy a kulturális létesítmények túlzsúfoltságát csökkentsük, a művészeti területek közösségeinek jobb munkakörülményeket, így nagyobb vonzerőt biztosítsunk.

Ahol a látogatottság növekedésére számítunk a fentiek okán: Komló Városi Sportcsarnok (2015. december 31-ei adatokhoz képest).

3. A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség

Az alábbi intézmények kapcsán várjuk azt, hogy a látogatók elégedettsége emelkedni fog a programok megvalósítása által:

- Komló Városi Sportközpont
- Községek Háza, Színház- és Hangversenyterem
- Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény

6 Cselekvési terv

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

6.1.1 Beavatkozási területek felsorolása:

Főbb beavatkozási terület	Ennek részművelete	Forrás nagyságrendje (millió Ft)
Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	Kulcsprojektünk, a Kaptár megvalósítása „Miénk itt a tér”	332,00
Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	„Itt minden adott lesz” „Értékeink a jövőnek”	81,33
Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA)	„Összetartozunk”	166,00
Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	„Egészségünk, életünk” „Környezetünk védelme” „Közbiztonság, bűnmegelőzés”	100,6667

6.1.2 Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): Kulcsprojekt

- A KAPTÁR a komlói művészeti és kézműves közösségek új otthona. Az előadó-művészeti közösségek és a helyi kézművesek számára professzionális munkakörülményeket teremt a minőségi szakmai munkához. Kialakításának köszönhetően komplex közösségi tér funkciókat tud ellátni, mely szabad kapacitásaival támogatja a gazdag komlói közösségi élet valamennyi szereplőjét (K).
- Az önkormányzat vagyonát gyarapító közcélú fejlesztés valósul meg.

- Integrált közösségi, kulturális, művelődési, ismeretterjesztő és értékorientáló rendezvények szervezése. A foglalkoztathatóságot, a pályaaorientációt, az egész életen át tartó tanulást elősegítő helyi rendszerek generalása, az esélyegyenlőség elősegítése.
- Élményalapú közösségépítés, a turizmus, a sport, a táncművészet, a művészetek, a hagyományörzés segítségével.
- A lokális, közösségi foglalkoztatás és foglalkoztathatóság elősegítése a helyi szociális gazdaság lehetőségeinek fejlesztésével.

A kulcsprojekt indoklása

- A helyzetértékelésből megállapítható volt, a központi városi közösségi tér telítődött, túlszűfolt, a művészeti közösségeknek nem tud megfelelő munkakörülményeket biztosítani, a megnövekedett igényeknek és szükségleteknek már nem tud eleget tenni, ezért egy új közösségi objektum megépítése vált szükségessé.
- A közösségi befogadás erősítését jelenti, ha a lokális rendezvények, kellő empátiával, interperszonálisan szerveződnek. Ez a projekt hozzájárulhat az értékorientációhoz, a befogadói szemlélet fejlesztéséhez.
- A közösség erősségét a lokálpatriotizmus, a környezeti és közösségi attitűd jellemzi. A kultúra, a művészetek nagymértékben elősegíthetik az adott közösséghez való tartozást, a „mi tudatot”.
- A településen élő munkanélküliek humán erőforrás fejlesztése a közösségi feladatok elvégzése mentén valósul meg, így a végrehajtott fejlesztési programok egyszerre járulnak hozzá a hátrányos helyzetű munkanélküliek elhelyezkedéséhez, a munkaerő-piac bővüléséhez, a helyi szükségletek kielégítéséhez, a közösségi élet és színtereinek fejlesztéséhez.

Specifikus cél:

1. Új, komplex közösségi objektum, közösségi terek létrehozásával hosszú távon biztosítani az épített környezetet, a tárgyi, technikai feltételeket a közösségi élet fejlesztéséhez.
2. A helyi tudásalapú társadalom közösségi fejlesztése az ismeretterjesztés, az egészség-és környezettudatosság, a művelődés- és a kultúrahordozók lehetőségeinek bővítésével.
3. Esélyegyenlőségi programok elősegítésével lehetőséget biztosítani a hátrányos helyzetű csoportok számára a helyi társadalomba való teljeskörű beilleszkedéséhez.
4. Az elvándorlás csökkentése, megállítása, a gazdasági aktivitást elősegítő közösségfejlesztő rendszerek kimunkálása és alkalmazása.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: új kulturális-rendezvény központ funkciók kialakítása a tervezéstől, az építésten át a berendezésig és átadásig.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kulturális célú létesítmény más operatív programban nem szerepel, ugyanakkor később tervezett (pl. EFOP) programhoz tudunk majd kapcsolódni. A helyi lakosság életszínvonalának növelését célozza meg a kulcsprojekt, így közvetett módon kapcsolódik a program az elvándorlás csökkentéséhez, a helyi gazdaságfejlesztési programhoz is.

A kulcsprojekt célcsoportja: a helyi lakosság és a város vonzáskörzetében élők.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek: olyan infrastruktúra fejlesztést, kapacitás bővítést célzó programot kívánunk támogatni, mely megoldást kínál a helyi közösségépítő kulturális szervezeteknek a tevékenységük bővítésére és minőségi fejlődésre. Cél a meglévő intézmények túlterhelt kihasználtságának hatékony mértékű történő csökkentése.

Tervezett forrás: 272.000.000,- forint maximum. Támogatandó projekt: 1 db. Támogatási intenzitás: 100,00%.

Jogosult szervezet: helyi és nemzetiségi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek és intézményeik és Komló városában székhellyel rendelkező civil szervezetek.
Megvalósítás tervezett ideje: 2017.01-2018.06. hó.

6.1.3 Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Miénk itt a tér”

A beavatkozási terület: nyílt közösségi használatú terek és zöldterületek fejlesztése.

Indoklás, alátámasztás: Komló városában nem áll rendelkezésre a közösség igényeihez is illeszkedő megfelelő nagyságú és adottságú, zöldfelület illetve nyílt közösségi tér. E beavatkozási területen keresztül ezt a hiányosságot kívánjuk pótolni, a szükséges infrastruktúra fejlesztések megvalósításán keresztül. Olyan szabadidőparkok jöjjenek létre, ahol élményközpontú elemeken keresztül több generációt meg tudunk szólítani (pl. játszótér, játszópark, sportpark, környezetvédelmet a középpontba helyező tematikus tér).

Specifikus cél: közösségépítés, helyi kapcsolatok erősítése a találkozási pontok fejlesztése által.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: a TOP Zöld város kiírás támogatási célja, hogy a gazdasági szereplőket célzó, a vonzó üzleti környezetet biztosító, a városok térségi gazdasági központi szerepét erősítő, a helyi gazdaságot ösztönző beruházások vonatkozásában cél a kijelölt akcióterületen található zöldfelületek és a hozzájuk kapcsolódó önkormányzati tulajdonban lévő, sokszor használaton kívüli, de akár jövedelemtermelésre alkalmas infrastruktúraelemek megújítása. Jelen felhíváson keresztül olyan közösségi terek fejlesztését kívánjuk támogatni, melyek adottságaik alapján nem a gazdasági szereplőket célozzák meg, ugyanakkor a helyi lakosság számára közösségmegtartó erőt képvisel.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: olyan közösségi terek fejlesztése, melyek kapcsolódnak valamely területhez az a következőkből: sport, környezetvédelem, aktív szabadidő eltöltési lehetőség különböző generációk számára, zöldfelület növelése. Innovatív, új megoldások alkalmazása előnyt jelent.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2018.12

Kimeneti indikátorok: mintegy 1200 m² területen fejlesszünk közösségi teret.

Rendelkezésre álló forrás: 60 millió Ft, támogatási intenzitás: 100,00%

6.1.4 Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA) „Összetartozunk”

A beavatkozási terület: a város lakosságát megmozgató, közösségépítő nagyrendezvények.

Indoklás, alátámasztás: főként megfelelő források hiányában tartalmas és minőségi programot kínáló rendezvényből kevés tud megvalósulni, vagy aránytalanul nagy áldozatot követel a helyben elkötelezett kulcsszereplőktől és szponzoroktól. A rendezvények résztvevői körét szélesíteni lehet, és a szolgáltatásokat magasabb szintre emelni, az együttműködést szélesíteni. Integráló programok is nagyobb szükség van melyek célja a szegénység, a kirekesztés elleni küzdelem, drogprevenciót célzó programok, generációk közötti együttműködés elősegítése, hátrányos helyzetűek integrációjának segítése. A közösségi befogadást segítő integráló programok megvalósítása, küzdelem a kirekesztés ellen.

Specifikus cél: tartalmas és hasznos szabadidő eltöltés biztosításán keresztül a helyi közösségi kapcsolatok erősítése, elvándorlás csökkentése.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: más operatív programban nem szereplő, helyi igényekhez igazodó tömegrendezvények támogatása.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: előadók, fellépők, szakértők költségei, rendezvényszervezés, hirdetési költségek, eszközbérlet, szóróanyagok, elektronikus megjelenés, egyéb szolgáltatások, tréningek, tematikus táborok.

Kiválasztási elv: a város teljes lakosságát megcélzó, közösségépítő programok, melyek helyi szervezetek együttműködésével valósulnak meg.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Rendelkezésre álló forrás: 166 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2020.08.

Kimeneti indikátorok: a támogatandó rendezvények száma: 100 db

6.1.5 Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Itt minden adott lesz”

A beavatkozási terület: helyi közösségi programokhoz kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztések.

Indoklás, alátámasztás: a kultúra, a művészetek és a sport nagymértékben elősegíthetik az adott közösséghez való tartozást, a „mi tudatot”, a közösséghez tartozás erősítése a célja a beavatkozásnak. A rendezvények minden évben több embert vonzanak, azonban a technikai háttér és infrastruktúra fejlesztése forráshiány miatt évek óta elmarad.

Specifikus cél: a helyi közösséget erősítő kulturális és művészeti, illetve sport programok megvalósításához szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása helyi szervezeteknél. Ebbe beletartoznak a tömegrendezvények, korszerűbb technikai feltételeinek biztosítása mellett a pl. helyi művészeti és kulturális örökség ápolását célzó programok, sporttevékenység infrastruktúra igénye is, mobilszínpad. Életminőség javítását célzó, élményalapú attrakciók infrastruktúra fejlesztései is itt valósulhatnak meg.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: helyi kulturális és közösségi rendezvényekhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztési lehetőség más operatív programokban nem szerepel.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: építés, eszközök, egyéb berendezések, szoftverek.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Kiválasztási elv: a város lakosságát megcélzó, közösségépítő programokhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések.

Rendelkezésre álló forrás: 61,33 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2018.12

Kimeneti indikátorok: a teljes időszak alatt 10 darab projekt támogatása.

6.1.6 Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA): „Értékeink a jövőnek”

A beavatkozási terület: kulturális örökségünk megóvása.

Indoklás, alátámasztás: a helyi örökség védelme a mai generációk számára az elektronikusan elérhető/használható rendszerekhez kötődik. E nyílt rendszereken keresztül több ember számára válnak megismerhetővé. A helyi kulturális örökség megóvása fizikai szinten egyre nehezebb és kockázatosabb, ráadásul így az elérhetősége és kutathatósága sem biztosított. Szükséges lenne ezek digitalizálása a modern kor elvárásaihoz igazodva.

Specifikus cél: az elektronikus tároláshoz szükséges infrastruktúra megteremtése a prioritás célja. (Pl. helytörténeti dokumentumok digitalizálásához szükséges eszközigény).

A helyi kulturális és művészeti érték megőrzését szolgáló, innovatív programok megvalósítása, digitális tárolás és megosztás. Azon szervezetek pályázatait várjuk, akik ezen értékek megőrzésével foglalkoznak és felvállalják a digitális állomány gondozását és kutathatóvá, elérhetővé tételét.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: helyi kulturális értékek megőrzéséhez, digitalizálásához kapcsolódó infrastruktúra fejlesztési lehetőség más operatív programokban nem szerepel.

Célcsoport: elsődlegesen a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: eszközök, berendezések, szoftverek.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Kiválasztási elv: innovatív megoldásokat tartalmazó, a digitális világ elvárásaihoz igazodó projektek támogatása. Azon szervezetek pályázatait várjuk, akik ezen értékek megőrzésével foglalkoznak és felvállalják a digitális állomány gondozását és kutathatóvá, elérhetővé tételét.

Rendelkezésre álló forrás: 20,00 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2018.12

Kimeneti indikátorok: a teljes időszak alatt 3 darab projekt támogatása.

6.1.7 Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Egészségünk, életünk”

A beavatkozási terület: egészséges életmóddal, egészségvédelemmel kapcsolatos rendezvények.

Indoklás, alátámasztás: az életminőség szorosan összefügg egészségünk állapotával. Célunk az egészségtudatos életmódra nevelés a minden korosztály bevonásával, továbbá annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti. Egészségmegőrzéssel, egészséges életmóddal kapcsolatos programok, sport és aktív egészségvédelem, sportágak megismertetése, egészségtudatos életmód, szemléletmód terjesztése, információk megosztása. Prevenció igénye.

Specifikus cél: jelen beavatkozás a felkeltett érdeklődést kihasználva a megfogalmazott szemléletet és célokat kívánja adaptálni a mindennapi életbe.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: hasonló támogatási programok az EFOP-1.8.3 Átfogó, célzott népegészségügyi fejlesztések (kiemelt projekt) továbbá az EFOP-1.3.1 Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (szintén kiemelt projekt). EFOP-1.5.2 Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben. E pályázatokon helyi civil szervezet nem támogatandó.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: előadók, fellépők, szakértők költségei, rendezvényszervezés, hirdetési költségek, eszközbérlet, szóróanyagok, elektronikus megjelenés, egyéb szolgáltatások, képzések, tematikus táborok.

Kiválasztási elv: olyan komplex szemléletformáló programok, melyek a prevenciót hangsúlyozzák.

Rendelkezésre álló forrás: 60,6667 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2020.08.

Kimeneti indikátorok: a teljes időszak alatt 40 darab rendezvény támogatása.

6.1.8 Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Környezetünk védelme”

A beavatkozási terület: szemléletformálási programok, környezetvédelem.

Indoklás, alátámasztás: az iskolarendszerű oktatásba már beépült a környezetvédelmi szemlélet (ökoiskolák pl.) ugyanakkor a felnőttek bevonása nem valósult meg teljes mértékben. Mindennapi életünkbe, tevékenységeinkbe szükséges beépíteni ezen gyakorlatokat (a szelektív hulladékgyűjtéstől kezdve a háztartás energiamegtakarítási lehetőségein keresztül a költségtakarékos megoldásokig bármi).

Specifikus cél: közvetlen környezetünk közös védelme erősíti a közösség tagjaiban a lokálpatriotizmust és az összetartozás érzést is. A környezetbarát személet az egészséges életmódhoz is kapcsolódik.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: KEHOP-5.4.1 szemléletformálási program által igényelhető támogatás 5-20 millió forint. Jelen felhívás alapján kisebb programokat kívánunk támogatni maximum 5 millió forint összeggel.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: előadók, fellépők, szakértők költségei, rendezvényszervezés, hirdetési költségek, eszközbérlet, szóróanyagok, elektronikus megjelenés, egyéb szolgáltatások, képzések, tematikus táborok.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzeti önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Kiválasztási elv: a helyi lakosság szemléletformálása környezetvédelem területén.

Rendelkezésre álló forrás: 20,00 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2020.08.

Kimeneti indikátorok: a teljes időszak alatt 10 darab rendezvény támogatása

6.1.9 Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA): „Biztonságunk”

A beavatkozási terület: szemléletformálási programok, prevenció közbiztonság témakörben.

Indoklás, alátámasztás: életminőségünk fontos eleme (az egészségünk mellett) az is, hogy mindennapi életünk során önmagunkat, családtagjainkat és tágabb emberi kapcsolatainkat, illetve vagyontárgyainkat mennyire érezzük biztonságban. A közbiztonság kérdéskörét és a bűnmegelőzést fontosnak tartja a helyi lakosság. Az elmúlt években infrastruktúra szempontjából jelentős fejlesztések valósultak meg (kamerák telepítése), ugyanakkor program szintjén még sokat tehetünk.

Specifikus cél: olyan programok megvalósítása, melyek együttműködésben valósulnak meg a rendvédelmi szervekkel. Kifejezetten várunk olyan programokat, melyek iskolás korúakat céloznak meg, továbbá melyek a prevenciót célozzák meg.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: más operatív program ilyen jellegű támogatást nem tartalmaz. A Belügyminisztérium Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács Titkársága utoljára a tavalyi évben hirdetett hasonló pályázatot, mely már nem elérhető.

Célcsoport: a város lakossága.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: előadók, fellépők, szakértők költségei, rendezvényszervezés, hirdetési költségek, eszközbérlet, szóróanyagok, elektronikus megjelenés, egyéb szolgáltatások, képzések, tematikus táborok.

Jogosult szervezet: komlói székhellyel vagy telephellyel rendelkező civil szervezetek, helyi és nemzeti önkormányzat, valamint költségvetési szervek és intézményeik.

Kiválasztási elv: a helyi lakosság közbiztonság érzetének javítása.

Rendelkezésre álló forrás: 20,00 millió forint. Támogatási intenzitás: 100,00%

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017.01- 2020.08.

Kimeneti indikátorok: a teljes időszak alatt 10 darab rendezvény támogatása

A fenti beavatkozási területet az alábbiak szerint rendeltük ERFA és ESZA intézkedésekhez.

5. táblázat: A tervezett beavatkozási területek részletezése

Beavatkozási területek		Keretösszeg	Programok száma indikátor	mértékegység
Kulcsprojekt	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA) (K)	272,00	800	m2
Miénk itt a tér	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	60,00	1200	m2
Összetartozunk	Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA)	166,00	100	rendezvény
Itt minden adott lesz	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	61,33	10	program
Értékeink a jövőnek	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	20,00	3	program
Egészségünk, életünk	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	60,67	40	rendezvény
Környezetünk védelme	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	20,00	10	rendezvény
Közbiztonság, bűnmegelőzés	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	20,00	10	rendezvény
Összesen		680,00		

6. táblázat: A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sor- szám	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (ezer Ft)	A finan- szírozás fedezete	Tervezett időinter- vallum (év, hónap)
1.	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA) Kulcsprojekt ezen belül szerepel (Kaptár). (K)	A településen működő aktív csoportok már nem férnek el a meglévő épületekben, programok maradnak el emiatt, és romlik a szolgáltatás színvonala. Szükséges egy új kulturális központ e célra. Ezen felül a településen nem áll rendelkezésre elegendő közösségi használatú nyílt tér és zöldfelület.	Közösségi terek	Kaptár kulcsprojekt megvalósítása mellett további nyílt közösségi terek fejlesztése (szabadidőparkok, zöld terek fejlesztése).	A város tervei szerint „Zöld város fejlesztése” is megvalósul (TOP-6.3.2-15), ezt kiegészíti jelen intézkedés tartalma	Helyi költségvetés i szervek és civil szervezetek	332 000	ERFA forrás	2017.01-2018.12.

<i>Sor- szám</i>	<i>A beavatkozás megnevezése</i>	<i>Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)</i>	<i>Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)</i>	<i>A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)</i>	<i>Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)</i>	<i>Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)</i>	<i>Forrás (ezer Ft)</i>	<i>A finan- szírozás fedezete</i>	<i>Tervezett időinter- vallum (év, hónap)</i>
2.	Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA)	Jelentős a településen azon rendezvények száma, melyek a lakosság számára kapcsolódást biztosítanak. Forráshiány miatt ugyanakkor ezek széles körben történő megvalósítása nem valósult meg. Főként a fiatalok helyben tartása érdekében szükséges minőségi és tartalmas szabadidő lehetőségeket kínálnunk. E hiányt kívánjuk a program által pótolni.	Közösségi tömegrendezvények	Olyan komplex helyi kulturális- művészeti-élményprogramra épülő rendezvények támogatása, melyek a város teljes lakosságát megcélozzák	Már hagyománynak számító rendezvények esetén a szponzori támogatást egészíti ki.	Helyi költségvetés i szervek és civil szervezetek	166 000	ESZA forrás	2017.01-2020.08.

Sor- szám	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (ezer Ft)	A finan- szírozás fedezete	Tervezett időinter- vallum (év, hónap)
3.	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	Komlón éves szinten mintegy 190 rendezvény valósul meg évek óta. A lakosság egyre nagyobb számban vesz részt ezeken, ugyanakkor forráshiány miatt a szükséges háttér infrastruktúra fejlesztések elmaradtak (pl. szabadtéri színpad, sportszervezetek eszközigénye, stb.). Ezt kívánjuk pótolni.	Kisebb eszközigény	Olyan kisléptékű infrastruktúra fejlesztéseket kívánunk támogatni, melyek a digitalizálás megvalósításán túl a helyi rendezvények háttér eszközigényét is biztosítják.		Helyi költségvetés i szervek és civil szervezetek	81 333	ERFA forrás	2017.01-2020.08.
4.	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	Számtalan olyan kisebb program megvalósításának az igényét jelezte a helyi közösség, mely egy-egy részcéllal foglalkozik (pl. drog prevenció) ugyanakkor a közösség életének nagyon fontos szegmensét jeleníti meg.	Rétegprogram ok	Környezetvédelmet, egészséges életmódot, sport-kultúrát középpontba állító rendezvények. Közbiztonsággal kapcsolatos események, prevenció és integrációs programok támogatása.	E programok kapcsolódhatnak más szervezetek rendezvényeihez (pl. rendfenntartó szervek) illetve lehetnek későbbi EFOP kapcsolódások is (ugyanakkor attól elkülöníthetők teljesen).	Helyi költségvetés i szervek és civil szervezetek	100 667	ESZA forrás	2017.01-2020.08.

6.2 Együttműködések

6.2.1 Specifikus cél

Az együttműködés célja a stratégiában meghatározott jövőkép és koncepció megvalósítására (valós társadalmi szükségletek kielégítésére, a város közösségi életének, minőségének fejlesztésére) létrehozott, önálló jellegű, tartós emberi együttműködést igénylő és megvalósító rendszer, amely feltételezi a tevékenységek koordinálását és komplexitását, az elengedhetetlen formális és funkcionális elemeket, a „Nyerjünk együtt” kultúra továbbfejlesztését. Az együttműködés alapja a partnerség.

Akikkel együtt kívánunk működni tudás-tapasztalatomegosztás elven:

- 1) Mecsek- Völgyesség- Hegyhát Egyesület (Komlói, Hegyháti járás illetékességi területén - 45 települési taggal működik).
- 2) Terveink szerint a már működő testvérvárosi kapcsolatok alapján Franciaországi és Erdélyi HACS szervezetekkel is szeretnénk együttműködni a megvalósítás során pl. jó példák itthoni bevezetése céljából.

6.2.2 Az együttműködés indoklása

Komló, a helyzetének értékelése alapján mindig befogadó város volt, és segítette a különböző kultúrák egymás mellett élését. A közösségfejlesztés együtt jár magának a közösségnek az aktív cselekvő részvételével. A helyzetértékelés szerint a közösségi élet minőségének javítása csak összefogással valósulhat meg. Stakeholderünk alapján szükség van az önkormányzat és intézményei, a civil szervezetek, a lakosság közvetlen, míg a gazdasági szereplők, terület kívüli intézmények közvetett partnerségére. E partnerség generálója, koordinálója a **Komlóért Egyesület**.

6.2.3 Az együttműködés tervezett tématerületei

- Értékeorientációs, közösségi értékeket közvetítő szervezetek közötti kapcsolat fejlesztése, új szervezetek bevonása.
- Az életminőséget pozitívan befolyásoló programokhoz kapcsolódó intézmények és a civil szervezetek közötti kapcsolati háló kialakítása.
- A különböző generációk közötti rendszerszerű, kultúrahordozó kapcsolatok fejlesztése, módszertanának kimunkálása.
- Civil – gazdasági – önkormányzati szféra együttműködésének fejlesztése a közösségélénkítő programok megvalósításához.
- Az eltérő kulturális adottságú városrészek közötti kapcsolatok javítása.
- A közösség és a közösségszervező erő közötti interakción alapuló kommunikációs kapcsolat biztosítása.
- A partnerségen belüli együttműködés legfőbb feladatai a következők: kapcsolattartás és információcsere; rendszeres ismeret- és tapasztalatcsere; közös fellépés, közös együttműködés; intézményes partnerség.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

6.3.1 A HACS összetétele (jelenlegi HACS elnökség, tagság – legalább 10 alapító tag, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS- ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével).

A Komlói Kaptár Helyi Közösség 2016. április 13-án alakult. A Közösség úgy döntött, hogy a Stratégia kialakítását és benyújtását, illetve a „Felhívásban” meghatározott célok elérését egyesületi formában kívánja megvalósítani. Az egyesületi forma lehetőséget biztosít a helyi társadalom széles körének arra, hogy csatlakozzon, illetve közvetlenül is részt vegyen a Stratégia kialakításában és megvalósításában.

Ezt a célt a Komlóért Egyesület keretén belül kívánja a helyi közösségünk megvalósítani. Az egyesület jelenlegi tevékenységi köre az alábbiakra terjed ki:

1. Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító-, egészségügyi rehabilitációs tevékenység,
2. Nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
3. Kulturális tevékenység
4. Kulturális örökség megóvása
5. Természetvédelem, állatvédelem
6. Környezetvédelem
7. Hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése
8. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenységek
9. Sport, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével

Az egyesület tagjai

Komló Város Önkormányzat (képviselő: Polics József)

Komló Város Önkormányzat Közösségek Háza, Színház- és Hangversenyterem (képviselő: Horváth Lászlóné)

Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény (képviselő: Steinerbrunner Gyözőné)

Komlói VG ZRt. (Komlói Városgazdálkodási Nonprofit ZRt.) (képviselő: Folkner Károly)

DIRTPARK Kft. (képviselő: Hoffman Balázs)

Puskás Csaba e.v. (képviselő: Puskás Csaba)

New Generation Kulturális Egyesület (képviselő: Császár Adrián)

"Súgólyuk" Színjátszókat és Előadóművészeket Támogató Egyesület (képviselő: Fajcsi Ferenc)

Pöndöly Néptánc és Hagyományörző Egyesület (képviselő: Deáky Péter)

Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkorú Fesztivál Alapítvány (képviselő: Krausz Bernadett)

Szférák aránya:

Önkormányzati: 40%

Civil: 40%

Gazdasági: 20%

Tisztségviselők

Elnök Polics József

Alelnök: Steinerbrunner Gyözőné

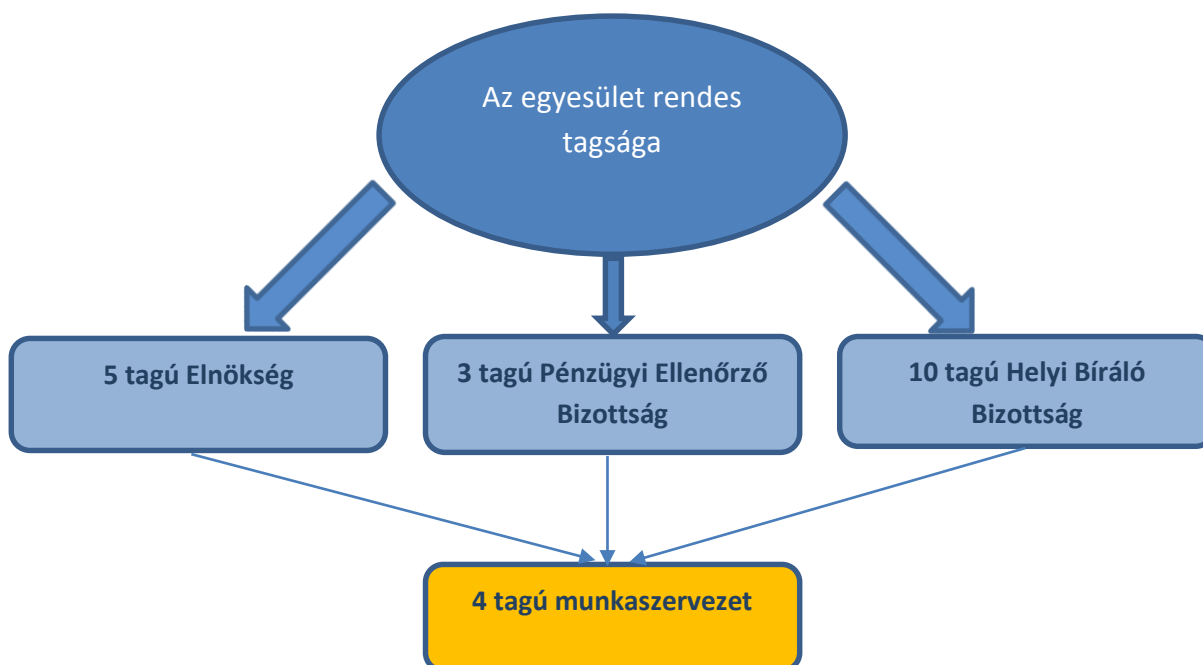
Elnökségi tagok: Hoffman Balázs, Horváth Lászlóné, Folkner Károly

Pénzügyi bizottság: Elnök: Fajcsi Ferenc, Tagok: Deáky Péter, Krausz Bernadett

Az egyesület ernyőszervezet, tagjainak többsége olyan szervezet - közösség, amely Komló város lakosságának további jelentős részét foglalja magába, illetőleg tevékenysége a város széles rétegeinek igényeit igyekszik szolgálni. Ez biztosítja, hogy a kezdetben kisebb taglétszámmal rendelkező egyesület megfelelő legitimációval és a lakosság széles körű képviselésével rendelkezzen.

6.3.2 A HACS szervezeti felépítése

9. ábra: HACS szervezeti felépítése

6.3.3 Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása

Egyesületünk legfőbb szerve a közgyűlés, mely 10 főből áll, ülései nyilvánosak, melyen a tagok és az elnökség vesznek részt, valamint a meghívottak tanácskozási joggal vehetnek részt. Az elnökség három főből áll, melynek üléseire tanácskozási joggal meg kell hívni a pénzügyi és ellenőrző bizottság elnökét.

A közgyűlés az Egyesület működésének és gazdálkodásának ellenőrzése céljából Pénzügyi Ellenőrző Bizottságot hozott létre. A Pénzügyi Ellenőrző Bizottság a közgyűlésnek alárendelt testület, három tagból áll.

Az Egyesület rendes tagjait az Egyesület Elnökségének határozata alapján megjelölt időpontban évente legalább egyszer az Egyesület elnöke köteles összehívni. Az Egyesület rendes tagjai összességének hatáskörébe tartozik a tisztségviselők megválasztása, illetve a HKFS elfogadása, vagy módosítása.

Az Egyesület rendes tagjai összességének gyűlésén az Elnök beszámol a tagságnak az Elnökség előző éves tevékenységéről, valamint az Elnökség által hozott határozatokról. Az Egyesület tagjainak összességét az Egyesület Munkaszervezete rendszeresen tájékoztatja az aktuális nemzeti, vagy uniós fejlesztési-támogatási lehetőségekről. A munkaszervezet ügyviteli, adminisztratív szervezet. A munkaszervezet munkáját a munkaszervezet-vezető irányítja, valamint gyakorolja a munkáltatói jogokat a munkaszervezet dolgozói tekintetében. Eljár és dönt a közgyűlés és az elnökség által hatáskörében utalt ügyekben, valamint gondoskodik az egyesület nyilvántartásainak vezetéséről. A munkaszervezet döntéselőkészítő pozíciót tölt be, pontozza, értékeli a beérkezett pályázatokat, valamint azokat „véleményezi” is a döntéshozó testület számára. A pályázatok értékelésre, döntésére vonatkozóan Helyi Bíráló Bizottság kerül létrehozásra, amely dönt a beérkezett pályázatok rangsorba állítását követően a támogatott pályázatokról, projektekről.

6.3.4 A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

A döntéselőkészítő szerepet a munkaszervezet látja el. A beérkezett pályázatok pontozását a munkaszervezet végzi, és a támogatási rangsor felállítását is. Az elkészített rangsort a munkaszervezet a HBB ülését megelőző 5 munkanappal előbb megküldi a tagok részére. A HBB a HKFS benyújtásának időpontjában rendes tagsági jogiszonnal rendelkező tagjaiból tevődik össze. A Helyi Bíráló Bizottság dönt a rangsorba állított projektek, pályázatok támogatásáról és HKFS- hez való illeszkedésének megfelelőségéről. A HBB elnöke az egyesület elnöke, alelnöke a Komlóért Egyesület alelnöke.

A HBB határozatképességének minimum követelményei:

1. A tagság 50+1 %-a jelen van és a döntésben a Ptk., illetve a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet összeférhetetlenségi szabályait figyelembe véve szavazásra is jogosult.
2. A HACS a honlapján keresztül folyamatos tájékoztatást nyújt az illetékességi területén meghirdetett pályázati felhívások kapcsán.
3. A honlapon az alábbi kapcsolódó tartalmakat köteles a HACS megjeleníteni:
4. A HBB tagsága; a HBB ülés napirendje; Folyamatos tájékoztatás az aktuális határidőkről; Tájékoztatás a soron következő ülés időpontjáról legalább az ülést megelőzően 10 nappal.
5. A HBB ülései nyilvánosak, azokon a döntési folyamatban résztvevő HBB tagokon kívül minden megjelent tanácskozási jog nélkül vehet részt.
6. A HBB a benyújtott pályázatok és az elkészített támogatási rangsor alapján egyenként egyszerű többséggel dönt a projektek támogatásáról, illetve elutasításáról. Szavazategyenlőség esetén a szavazást meg kell ismételni. A támogató döntést a HBB elnöke írja alá a döntést követően.

6.3.5 A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében

A munkaszervezet az Egyesület szervezeti egysége. A Stratégia megvalósítását a munkaszervezetben feladatot végző személyek, illetőleg az irányukban támasztott szakmai követelmények folyamatos teljesülése kívánja elősegíteni.

A munkaszervezeti feladatokat ellátó személyekkel szemben támasztott általános követelmények

Munkaszervezet vezető

- felsőfokú végzettség;
- kulturális programok szervezésében, kialakításában való legalább 3 éves tapasztalat;*
- európai uniós támogatási projektekben való részvétel;*
- CLLD fejlesztési módszerre vonatkozó ismeretek;³²

Projektmenedzser

- felsőfokú végzettség
- európai uniós támogatási projektek tervezésében, vezetésében való részvétel;*
- CLLD fejlesztési módszerre vonatkozó ismeretek;²

Pénzügyi menedzser

- felsőfokú végzettség
- európai uniós támogatási projektek megvalósításában, pénzügyi elszámolásában való részvétel;*

Asszisztens és adminisztrátor

- felsőfokú végzettség
- európai uniós támogatási projektekben való részvétel;*
- építőipari projektek irányításában való részvétel;*

A munkaszervezet vezetői feladatokat Aranyos László (PTE, művelődés szervező) látja el, aki a Komlói Színház- és Hangversenyerem intézményegység vezetője. A kulturális programok szervezésében évtizedes tapasztalatokkal rendelkezik, számos sikeres uniós és hazai projekt tervezésében, végrehajtásában és vezetésben vett részt. Rendelkezik a Stratégia eredményes megvalósításához szükséges szervezési-vezetés készségekkel.

A projektmenedzseri feladatokat Dr. Finta István (jogász, közgazdász) látja el, aki az MTA KRTK tudományos munkatársa, a Komlói és a Hegyháti járást magában foglaló LEADER helyi akciócsoport vezetője, a Vidékfejlesztési Program egyik tervező tanácsadója. 11 éves LEADER tervezési, szervezési és projektmegvalósítási tapasztalatokkal rendelkezik

A pénzügyi menedzseri feladatokat Aladics Zoltán (közgazdász, mérlegképes könyvelő) látja el, aki számos uniós finanszírozású projekt pénzügyi menedzsment feladatait látta el, a különböző helyi fejlesztési projektek megvalósításában két évtizedes tapasztalatokkal rendelkezik.

Az asszisztensi, adminisztrátori feladatok nem csupán a szükséges iktatási, ügyviteli tevékenységet jelentik, hanem az infrastrukturális beruházások esetén a műszaki típusú irányítás és felügyelet feladat ellátását is magában foglalja. Ezt a feladatot Horváth Kata (településmérnök, minőségügyi szakmérnök) látja el. Számos uniós projektben vett részt a feladat ellátáshoz szükséges magas szintű szervezési, irányítási készségekkel rendelkezik.

* Önéletrajz alapján

³² Nyilatkozat az „Iránymutatás a közösség vezérelt helyi fejlesztésről helyi szereplők számára” c. dokumentumban foglaltak ismeretéről

(http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_hu.pdf)

A négy személy, illetőleg a négy munkakör betöltéséhez szükséges követelmények együttesen biztosítják a műszaki, szervezési, kulturális, pénzügyi tevékenységek magas szintű ellátást, amely a stratégia eredményes megvalósításának előfeltétele.

6.3.6 A működés fizikai feltételeinek bemutatása

Az Egyesület, illetve a Munkaszervezet működésének infrastrukturális feltételeinek biztosításához a Komlói Közös Önkormányzati Hivatal járul hozzá. A szükséges irodahelyiséget folyamatosan, a tevékenység megkezdéséhez szükséges dologi feltételeket mindaddig biztosítja, amíg a működéshez szükséges eszközök beszerzésére nem került sor (személyenként önálló számítógépek, szélessávú internet elérhetőség, nyomtatási lehetőség, telefon, stb.).

Az iroda mérete, kialakítása illeszkedik a HKFS céljainak megvalósításához, alkalmas a széles értelemben vett kulturális tevékenység tervezési, szervezési, kapcsolattartási feladatok ellátáshoz.

6.3.7 A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása

A tervezett források négy személy feladatellátásához szükséges anyagi fedezetet kívánják biztosítani a leginkább költséghatékony díjazás mellett. A személyi költségek igazodnak ahhoz a feladatellátáshoz, amelyek az egyes feladatkörök tartalmaznak. A munkaszervezet költségvetésén belül tervezett PR tevékenység minimálisan szükséges az egyes tevékenységek, programok megfelelő szintű animálásához és kommunikálásához, az Egyesület tevékenységének bemutatásához. Az adminisztrációs és anyagköltségek magukban foglalják az utazási, telefon, helyiségbérleti, stb. költségeket.

7. táblázat: A működési források részletezése

Munkaszervezet költségeinek bontása	Bruttó összeg	Millió forintban	Forrás	Időszak
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb költségek	4 170 000	4,170	ERFA	munkaszervezet alapításakor, 2016-2017
HKFS elkészítése	6 000 000	6,000	ERFA	előkészítés
Szakmai vezető	28 050 000	28,050	bérköltség és minden járulék ERFA	2016. október 01-től 2020. december 31-ig
pénzügyi menedzser	22 950 000	22,950	bérköltség és minden járulék ERFA	2017. október 01-től 2020. december 31-ig
projektmenedzser	22 950 000	22,950	bérköltség és minden járulék ERFA	2018. október 01-től 2020. december 31-ig
asszisztens és adminisztrátor	22 950 000	22,950	bérköltség és minden járulék ERFA	2019. október 01-től 2020. december 31-ig
utiköltség és kiküldetési költség	1 200 000	1,200	ERFA	2020. október 01-től 2020. december 31-ig
egyéb szolgáltatások	3 880 000	3,880	ERFA	2021. október 01-től 2020. december 31-ig
egyéb általános rezsiköltség	1 200 000	1,200	ERFA	2022. október 01-től 2020. december 31-ig
anyagköltség	1 950 000	1,950	ERFA	2023. október 01-től 2020. december 31-ig
Marketing feladatok (tájékoztató anyagok, hirdetmények, sajtó, rendezvény, stb.)	2 900 000	2,900	ERFA	2024. október 01-től 2020. december 31-ig
Kötelező nyilvánosság	600 000	0,600		2025. október 01-től 2020. december 31-ig
menedzsmenethez igénybevevett szakértői szolgáltatás	1 200 000	1,200	ERFA	2026. október 01-től 2020. december 31-ig
Munkaszervezet költségei összesen	120 000 000	120		

6.4 Kommunikációs terv

6.4.1 Kommunikációs célok

A hatékony kommunikáció a kitűzött cél elérésének alapvető eszköze és feltétele, amely elsősorban a HACS munkaszervezetének és a külső célcsoportok folyamatos, pontos és a megfelelő időben történő informálását jelenti.

A Komlói Kaptár Helyi Közösség külső sajtó- és médiakommunikációja nemcsak pályázati előírás, hanem a pályázati program sikere szempontjából is fontos tényező. A sajtó- és média-kommunikációs tevékenység a kommunikációs terv része, de nem meríti ki a kommunikáció fogalmát. Ide kell érteni a csoporton belüli és a külső résztvevőkkel folytatott kapcsolatrendszert is, annak formális és nem-formális elemeivel, tartalmaival és eszközeivel. A kommunikációs tevékenység céljai a lakosság, illetve helyi közösség aktív tagjainak, civil szervezeteinek, vállalkozóinak, együttműködő partnereinek a HACS működése kapcsán:

- Informálás;
- Figyelemfelkeltés;
- Párbeszéd kezdeményezése;
- Külső támogatás elnyerése;
- Új szakmai kapcsolatok kialakítása, a meglévők erősítése;
- A közvélemény, vagy lakossági vélemény alakítása.

8. táblázat: Kommunikációs célok

Stratégiai célkitűzések	A célterület kulturális és közösségi életének megújítása, közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszertanok kialakítása és elterjesztése a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével
	A Komlói Kaptár Helyi Közösség megalakulásáról és működéséről szóló hírek beolvasztása a helyi köztudatba, az uniós támogatással megvalósuló projekt ismertetése, pozitív fogadtatás érdekében a helyi társadalmi szférákban.
	A kommunikáció potenciális célcsoportjai érdeklődésének felkeltése, cselekvésre ösztönzése
	A lehetséges további együttműködők és más résztvevők támogatásának megnyerése.
Kommunikációs célok	Város és térségi szakmai szervezetek megszólítása, folyamatos párbeszéd és kooperáció kialakítása.
	A helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása, a helyi társadalmak megújítása.
	A város lakosságának, az együttműködésekben kimaradt intézmények meggyőzése a projekt fontosságáról, a fejlesztés céljainak és elvárt eredményeinek megismertetése.
	A megvalósuló projekt város és térség életében betöltött szerepének, előnyeinek alátámasztása, kommunikálása.

Célunk a HACS akcióterület célcsoportjainak teljes körű, célzott tájékoztatása a létrejövő Helyi Közösségről, a HACS által kiírt pályázati lehetőségekről, azokra benyújtott pályázatokról, azok nyertességéről, tartalmáról, annak jelentőségéről.

6.4.2 A célcsoportok meghatározása

A stratégia, amely egy, a város területén kijelölt összefüggő akcióterületre készült, és a helyi fejlesztési programok alapját jelentik, egyszerre és összehangoltan képes a TOP ERFA és ESZA forrásait használni. A beavatkozások eredményeként partnerségben tervezett, integrált, újszerű és innovatív helyi fejlesztések valósulnak meg, amelyek a helyi közösségek megerősítésén keresztül hozzájárulnak a terület népességmegtartó képességéhez. A stratégiai szintű együttműködés erősödésével cél továbbá a helyi civil szektor aktivitásának és ismertségének növelése is.

A célcsoportok szegmentáltsága a HACS helyi felhívásainak célkitűzései szerint is változhat, attól függően, hogy egyes pályázati felhívásoknál melyek azok az elsődleges célcsoportok, akiket a helyi felhívás keretében támogatni szándékozik (pl. valamely szűkebb térség (pár utca, egy városrész) közössége, bizonyos demográfiai csoportok (gyerekek, idősek), választandó meg az adott helyzetben használatos kommunikációs eszköz.

9. táblázat: HACS kommunikációjának célcsoportjai

Fő kategóriák	Szegmentált alábontás
Pályázók	Pályázati felhívás kedvezményezett köre (természetes személy, civil szervezet, lakóközösség, stb.)
A helyi lakosság	Családok (25-50 éves szülők, 3-18 éves gyermekekkel) Szenior korosztály (50-99 év)
A helyi véleményvezérek	HACS akcióterületén élő, annak közösségi életében véleményformáló személyek
A helyi civil,- kulturális szervezetek	HACS akcióterületén fontos szerepet betöltő, meghatározó jelentőségű civil szervezetek
Regionális döntéshozók	Megyei és települési önkormányzati vezetők
Sajtó	Regionális, és helyi sajtó
Egyéb partnerek	Környező lakosság

6.4.3 A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása, beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját

Mind a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájának alapján támogatásra kerülő projektek, mind a CLLD eszköz általános végrehajtási feladatainak (menedzsment, animáció, partnerség-építés, tapasztalatcsere, stb.) ellátása során szükséges biztosítani a megfelelő kommunikációt és nyilvánosságot.

A HACS külső kommunikációját a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei útmutató és arculati kézikönyv „KTK 2020” – ban foglalt kötelező arculati elemek használatával biztosítja.

A fejlesztési stratégiai tervezés folyamán az átláthatóság és a párbeszéd érdekében az alábbi csatornákat használjuk:

Személyes kapcsolattartás: A személyes kapcsolattartás keretében a HACS munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben kerül biztosításra a nyilvánosság a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során.

Fórumok: A fórumok fő célja a potenciális pályázók, szakértők, és érintettek részére tájékoztatás nyújtása, a HKFS tartalmáról, lehetséges támogatási forrásokról és a konkrét pályázatokról. A fórumokra meghívást kaptak az akcióterületen érintett civilszervezetek, a nemzetiségi önkormányzatok, közintézmények, vállalkozások képviselői.

Honlap: az egyesületnek már van egy működő honlapja, újat nem kívánunk létrehozni, kisebb módosítási munkák lesznek csak ezzel kapcsolatosan. Ezen a portálon értesülhetnek az érintettek a pályázatok aktuális állásról, szervezett fórumok időpontjairól és helyszíneiről.

A HACS- nak, mint projektkezelőnek az alábbi tartalmi elemeket szükséges megjelenítenie a honlapján:

- a kedvezményezett neve,
- a projekt címe,
- a szerződött támogatás összege,
- a támogatás mértéke (%-ban),
- a projekt tartalmának bemutatása.
- a projekt tervezett befejezési dátuma (ha megvalósult, akkor a tényleges befejezés)
- projekt azonosító száma

Az alábbi kötelező arculati elemek, feltüntetése szükséges a fő honlapon színes verzióban (és az esetleges aloldalon is):

- infoblokk:
 - Széchenyi 2020 grafikai elem (a logó kontúrjából készült, kifutó kék ív)
 - Széchenyi 2020 logó
 - EU-logó és az Európai Unió kiírás (nem rövidítve)
 - Magyar kormány logó
 - A támogató alap(ok)ra vonatkozó utalás (ESZA, ERFA, KA, vagy több támogató alap esetén ESB- Alapokra)
 - „Befektetés a jövőbe” szlogen.

Sajtómegjelenések: A szélesebb nyilvánosság elérése érdekében a HACS tevékenységéről, az általa kiírt pályázati lehetőségekről, illetve azok nyertesiről, és a megvalósult pályázatokról a helyi elektronikus és írott sajtót, helyi médiát is értesítjük sajtóközlemények útján. (Hírek, események, projektájékoztatók a médiában, a sajtóban, a helyi újságokban.)

6.4.4 A HACS dokumentumaihoz és a HACS- ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása

Információ központot az Egyesület munkaszervezete biztosítja. Személyes tájékoztatásra lehetőség van a szervezet irodájában, de telefonon és elektronikusan is rendelkezésre állnak, továbbá ezeken a csatornákon van visszacsatolási lehetőség is. A postai úton beérkezett dokumentumok iktatásra kerülnek az egyesület székhelyén. A HACS honlapon minden az Egyesülettel kapcsolatos nyilvános dokumentáció és információ frissen elérhető lesznek.

6.4.5 A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása

Az Egyesület munkaszervezeténél terveink szerint 4 fő fogja ellátni a munkaszervezettel kapcsolatos feladatokat. A kommunikációs tevékenységek jelentős részét a HACS munkatársai fogják ellátni. A tájékoztatásra szervezett rendezvényeken a többi egyesületi tag is részt vesz. A munkaszervezeti felépítésnek megfelelően alakulnak a kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök.

6.4.6 A HKFS- sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve

10. táblázat: HKFS- sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek

TEVÉKENYSÉG	KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZ	TERVEZETT IDŐSZAK
Munkaszervezet megalakítása, kommunikációs feladatok meghatározása	e-mail, személyes konzultáció,	2016. IV. negyedév
HKFS pályázatok kidolgozása, a projektbenyújtási feltételek közzététele	Honlap, tájékoztató kiadvány, e-mail, fórumok	2017. I. negyedév
Fórum	Személyes konzultáció, honlap, e-mail	2017. I. negyedév
HKFS pályázati időszak	Honlap, személyes konzultáció, honlap, e-mail	2017. I. negyedév-2020. IV. negyedév
Tájékoztató fórum évente 2 alkalommal	Személyes konzultáció, honlap, e-mail	2017. I. negyedév-2020. IV. negyedév
HKFS pályázatok bírálati időszak	Honlap, e-mail	2017. I. negyedév-2020. IV. negyedév
Pályázati eredmények kommunikációja	Honlap, sajtómegjelenések, e-mail, kiadvány	2017. I. negyedév-2020. IV. negyedév
HKFS forrásfelhasználásról tájékoztatás	Honlap, e-mail, kiadvány, sajtómegjelenések	2020. IV. negyedév

A későbbiekben megjelenő pályázati felhívások, esetleges felülvizsgálati folyamat esetén az előírt aktuális feladatoknak megfelelően fog történni a kommunikációs tevékenység.

6.4.7 A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve

Az Egyesület a pályázatokkal, HKFS- sel kapcsolatos szervezeti kommunikációt a CLLD program működési költsége terhére valósítja meg. A CLLD forrás működési költsége terhére a kommunikációs feladatokat az egyesületünk munkatársa végzi. Ezek a költségek kiegészülnek egyéb kisebb egyedi megjelenések, marketing eszközök ráfordításaival, melyet csak külső közreműködőkkel tudunk megoldani. A költséghatékony megoldásokat kívánjuk szem előtt tartani (pl. ingyenes közösségi portálok), ugyanakkor emellett célszerű más hagyományos kommunikációs eszközöket is igénybe venni annak érdekében, hogy minden korosztályt el tudjuk érni. A költségvetés nagysága a teljes időszakra (2016-2020 között bruttó 3.500.000,- Ft.)

Az IH támogatási szerződést köt a munkaszervezeti funkciót ellátó szervezettel a közösségvezérelt HKFS megvalósításához szükséges működési feladatok (közösség-szervezési, animációs, kommunikációs, továbbá menedzsment és program-monitoring) ellátásának költségeire, melynek összege a HACS számára biztosított keretösszeg maximum 15%-a.

6.5 Monitoring és értékelési terv

Ebben a fejezetben a HKFS elvárt eredményeinek mérésére és a visszacsatolásra vonatkozó mechanizmusokat, a HACS szinten tervezett tevékenységeket kívánjuk bemutatni.

1. A HKFS meghatározta azokat az indikátorokat, amelyek segítségével mérhetővé válik a beavatkozások sikeressége.
2. A mérhetőséghez szükséges adatok csak részben, korlátozottan, vagy egyáltalán nem férhetők hozzá olyan központi adatbázisokból (pl.: KSH), vagy helyi szervektől (pl.: helyi adóhatóság), amelyek a CLLD beavatkozás, valamint a különböző adatbázisokban szereplő értékek és értékek változásai között közvetlen ok-okozati kapcsolat kimutatására lennének alkalmasak.
3. Ezért az indikátor rendszer alapját képező adatok gyűjtését közvetlenül a HACS végzi.
4. Az adatok forrása a kedvezményezett nyilatkozata, amely a megvalósított projekthez kapcsolódó adatokat tartalmazza a HKFS- ben meghatározott indikátorok szerint. Az adatszolgáltatási kötelezettséget az akciócsoport által közzétett felhívás tartalmazza, a szolgáltatandó adatok körének pontos meghatározása mellett. Az adatszolgáltatási kötelezettség a felhívás szerinti olyan jogosultsági kritérium, amelyet az utolsó kifizetési kérelemmel együtt szükséges benyújtani a HACS- hoz és a közreműködő szervezethez, melynek hiányában nem kerülhet sor a kifizetési kérelem teljesítésére.
5. Az adatok gyűjtésére pályázonként, értékelésére pedig a specifikus célok szintjén kerül sor. Az adatgyűjtés folyamatos, az értékelés éves szinten egyszer történik, az egyesület pénzügyi beszámolójának elfogadási határidejéhez igazítva.
6. A kulturális, közösségfejlesztési programok értékelésére elsődlegesen kérdőíves adatfelvétel, fókuszcsoportos megbeszélés és lakossági fórum segítségével kerül sor. Tekintettel a programok kívánt eredményeinek teljesülésére, ez az értékelés két évente szükséges, ahhoz, hogy a megfelelő visszacsatolással lehetőség nyíljon az esetleges hiányosságok pótlására, az éves, illetőleg a Stratégia teljes időtartamára tervezett programok és tevékenységek módosítására.
7. A helyi akciócsoport tevékenységének (belső) értékelése a saját források lekötése, a beérkező projektötletek, illetve pályázatok alapján történik. (A működési források reprezentatív elégedettségmérési vizsgálatot nem tesznek lehetővé.) Az adatok értékelésére éves szinten az éves beszámolóval együtt, kerül sor.
8. Amennyiben a HKFS- ben meghatározott indikátorok gyakorlati teljesülése nem biztosítja a HKFS- ben meghatározott célok teljesülését, a HKFS módosítására kerül sor.

6.6 Horizontális célok

6.6.1 Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a területben élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Komló Város Önkormányzat alapvető célja, hogy olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni.

Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban a következő jövőkép került megfogalmazásra: „*Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul. Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők felzárkóztatási, munkaerő-piaci esélyeik javuljanak. Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges szellemi és testi fejlődésének biztosítását, szociális biztonságát. Folyamatosan odafigyelünk az idősök életminőségének javítására. Elengedhetetlennek tartjuk a nők társadalmi helyzetének javítását. Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására.*”

A HACS stratégiája a „KOMLÓ BEFOGADÓ VÁROS” továbbfejlesztése a hátrányos helyzetűek bevonásával életminőségük, szociális biztonságuk javítása érdekében. E stratégia megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységeket végezzük:

- A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia előkészítésébe a hátrányos helyzetű csoportok képviselői szervezeteiken keresztül részt vettek.
- A hátrányos helyzetű csoportok közvetlen bevonása a döntések, projektek tartalmi megvalósításába, kvázi sorstársi közösségsszervezők felkérésével, felkészítésével és biztosításával.
- A közösségi fórumrendszer továbbfejlesztése, a rétegforumok lehetőségeinek bővítése.
- Integrált közösségi, kulturális, művelődési, ismeretterjesztő, környezeti, sport és értékorientáló rendezvények szervezése. A foglalkoztathatóságot, a pályaaorientációt, az egész életen át tartó tanulást elősegítő helyi rendszerek generálása.

6.6.2 Fenntarthatóság

A Komlói Kaptár Helyi Közösség Egyesület által megfogalmazott Helyi Közösségfejlesztési stratégia ösztönzi a környezet védelmét a környezeti problémákkal kapcsolatos szemléletformálással, a hatékony erőforrás gazdálkodás támogatásával, a táji, természeti értékek megőrzésével. A klímaváltozás globális probléma, amelynek káros hatásai helyi szinten az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését szem előtt tartó fejlesztésekkel és e témájú szemléletformálással csökkenthetők. Emellett fontos a település klíma rezilienciájának erősítése, vagyis a felkészülés a klímaváltozás negatív hatásainak enyhítésére.

A fenntarthatóság stratégiai megközelítése:

A Komlói Kaptár Helyi Közösség Egyesület közösségfejlesztési stratégiájának megvalósítása során végrehajtandó projektek mindegyikének kiemelten figyelemmel kell lennie a helyi és globális környezeti, társadalmi, és gazdasági fenntarthatóságra. A HACS által létrehozott stratégia intézkedései révén is hozzájárul az akcióterületen, illetve a térségben élők környezettudatosságának fejlesztéséhez.

A HACS környezeti fenntarthatósági elvei, melyeket a pályázati felhívások esetén mérlegel:

- A. A HACS közreműködésével megvalósított, illetve az általa kiírt projektek végső kedvezményezettje köteles a projektjére vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- B. Figyelembe kell venni a projektnek az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó potenciálját, és biztosítani kell, hogy a projektek ellenállóak az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben!

Ezért mérlegelni kell, hogy a projektek megvalósítását vagy eredményét veszélyezteti-e extrém időjárási esemény, pl. árvíz, szárazság, forróság, tűz, vagy más időjárási kockázat.

- C. A mérlegelés eredményeképp a támogatási kérelemben, valamint a monitoring időszak során benyújtott fenntartási jelentésben nyilatkozni kell, hogy a projektnek nincs (előre látható) klímakockázata, nem veszélyezteti a környezeti fenntarthatóságot.
- D. A HKFS részeként megvalósult projektek járuljanak hozzá a térség természeti-, építészeti-, valamint kulturális-, adottságainak értékeinek fenntarthatóságához, segítse elő az ezzel kapcsolatos tudásmegosztást, céltudatosságot.
- E. Minden projekt törekedjen a környezeti szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására (a helyi környezetet csak az eltartó-képességéig terhel);
- F. A meg nem újuló természeti erőforrások és lételelemek igénybevételét minimálisra kell szorítani.
- G. A HACS programjai támogatják a helyben foglalkoztatást, a helyi kisvállalkozások, kisközösségek gazdasági működését csökkentve ezzel a munkaerő mobilitásnak, napi ingázásnak környezetre rótt szennyező hatásait.

A HKFS megvalósítása keretében nem valósul meg olyan infrastrukturális fejlesztés, szakmai program, amelynek működtetése hosszú távon nem biztosít, illetve amelynek nincs hosszú távú társadalom- és gazdaságfejlesztési hatása. A környezeti fenntarthatósági elveket betartásának gyakorlatát, illetve a megvalósult projektek ilyen szempontú nyomon követését a HACS munkaszervezete végzi.

- Az elvek érvényre juttatása meg fog jelenni a pályázati felhívások szövegében, továbbá
- a megvalósítás szakaszában ezen elvek érvényesülését követik;
- végül pedig a vállalások ellenőrzése a monitoring adatok feldolgozása során történik meg.

6.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

Az innováció elősegítése

A LEADER módszer megkülönböztető sajátossága az ágazati programokhoz képest az, hogy nem rögzíti minden esetben taxatív és tételes módon a támogatási célok minden részletét. Ezzel nem zárja le és nem rekeszti ki azokat a helyi fejlesztési elképzeléseket, amelyek a programozás adott szakaszában közvetlenül nem kerülhettek be a Stratégiába. Ugyanakkor a Stratégia a közvetlenül nem nevesített támogatások esetén már az intézkedések, illetve a specifikus célok szintjén, vagy végül a felhívások kialakítása során megkívánja a fejlesztések innovatív megközelítését, különböző feltételek meghatározása segítségével. A gazdaságfejlesztés területén belül pl.: ilyen követelmény a hozzáadott érték megjelenése a pályázatban. A hozzáadott érték úgy alakítható ki, ha nem csupán a meglévő technológia fenntartására törekszünk, de – a pályázó által meghatározott – újszerű beruházásra is sor kerül, melynek következtében a termék, vagy szolgáltatás – a támogatás előtti állapothoz képest – megújul, vagy konkrétan új jön létre.

Minden olyan, ami még nem volt a közösség életében vagy javított formában jelenik meg, az innovációnak számít. A közösségi életben az innováció az emberek igényeinek kielégítésére koncentrál. A helyi fejlesztésben azonban az innováció sohasem csak egy kiválasztott csoport privilégiuma, hanem a résztvevők mindennapi szükséglete lesz, reagálva a helyi közösség változó igényeire.

Komló városában jelenleg is évente mintegy 190 rendezvény valósul meg a helyi civilek, az önkormányzat és a vállalkozások összefogásával. Az elmúlt években volt pár kísérleti kezdeményezés, melyeket szeretnénk innovatív újításokkal az ESZA programokban megvalósítani, ezek a következők:

- 1) Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál rendezvényen a fogyatékkal élők aktívabb bevonása.
- 2) Kulturális rendezvényeken a fogyatékkal élők vagy nehéz helyzetben élők aktívabb bevonása (pl. kezdeményezésként merült fel az SNI- s gyerekek művészeti előadása, illetve a drogfüggő betegek rehabilitációját és prevencióját végző Leo Amici Alapítvánnyal Színház- és mozgásterápia programjával történő együttműködés).
- 3) Közterület fejlesztése során innovatív elemeket kívánunk szorgalmazni, melyek az itt élők figyelmét jobban felhívják a környezet megóvására, védelmére.
- 4) A Kaptár kulcsprojektünk, mely teljes mértékben a helyi kezdeményezésen alapuló „befogadó” program, otthont ad minden olyan kulturális-művészeti tevékenységnek a településen, melyek eddig nem találtak megfelelő helyet.
- 5) Kreatív ipari klaszter.
- 6) A szenior akadémia.
- 7) Pályaorientációs információs pont létrehozása.
- 8) A 90-es évek óta nincs Komlón mozi. A Kaptárban szeretnénk egy filmklubot indítani, továbbá kimondottan SNI- s és HH- s valamint HHH- s gyerekeknek színházi előadás-sorozatot indítani, melybe a szakiskola, a szakközépiskola és gimnázium, és a Komlón található lakásotthonok 14-20 év közötti tanulói, lakói vennének részt.
- 9) A kamaratermet jazz koncertek rendezésére is szeretnénk felhasználni, mert ez a műfaj jelenleg fehér folt nálunk.

7 Indikatív pénzügyi terv

Ebben a fejezetben a HKFS TOP CLLD keretében rendelkezésre álló fejlesztési és a HACS működés és animáció forrásfelhasználásának ütemezését mutassák be az alábbi táblázatok kitöltésével. A HACS működési és animációs költségei nem haladhatják meg az IH által az egyes HKFS-ek megvalósítására megítélt forrás 15%-át. A pénzügyi terv összeállítása során meg kell felelni a TOP-7.1.1-16 felhívásban rögzített feltételeknek. A sorok száma bővíthető. A táblázatban a teljes közpénzt (EU és nemzeti társfinanszírozás összege) szerepeltessék.

11. táblázat: HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	-	272,000	60,000	-	-	332,000	48,82%
2	Közösségi célú nagyrendezvények lebonyolítása (ESZA)	-	40,000	40,000	40,000	46,000	166,000	24,41%
3	Közösségfejlesztési stratégiai célokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és tárgyi feltételek biztosítása (ERFA)	-	61,333	20,000	-	-	81,333	11,96%
4	Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása (ESZA)	-	20,000	30,000	30,000	20,667	100,667	14,80%
	Összesen	-	393,333	150,000	70,000	66,667	680,000	100,00%

Ssz.	A műveletek megnevezése	Egyéb forrás						
		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
6								
	Összesen	0	0	0	0	0	0	0

	Fejlesztési források összesen		393,333	150,000	70,000	66,667	680,000	100,00%
--	--------------------------------------	--	---------	---------	--------	--------	---------	----------------

12. táblázat: HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek	16,425	25,019	25,019	25,019	25,019	-	-	116,500
Animációs költségek	0,600	0,700	0,700	0,700	0,800	-	-	3,500
Összesen	17,025	25,719	25,719	25,719	25,819	-	-	120,000

A működési költségek esetén a szükséges irodai infrastruktúra költségeit 2016-ra ütemeztük, ezt követően a bérek, egyéb szolgáltatások, rezsi, útiköltség és egyéb működési költségek merülnek fel. Az animációs költségeket igyekeztünk úgy ütemezni, hogy minden évben legyen fedezetünk a tájékoztatási és nyilvánossági feladatok ellátására.

13. táblázat: Település által tervezett további TOP fejlesztések összefoglalása

Srsz.	Kód	Projekt cím	Megvalósítandó tevékenység
1.	TOP-1.3.1-15	Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	Bétai elkerülő út szélesítése, felújítása, csapadékvíz elvezető árok rendbetétele, műtárgyak szükség szerinti felújítása: I. ütemben kb. 2,1 km hosszban a Pécs-Komló négy számjegyű úttól
2.	TOP-3.1.1-15-BA1-2016-00007	Kerékpárút kialakítása Komló-sikonda településrész és Komló belváros között	Komló belváros és Sikonda között kerékpárút építés, valamint kerékpársávok kialakítása
3.	TOP-4.2.1-15.	Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A vidéki településeken a szociális fogadó helyiségek felújítása, illetve eszközbeszerzése valósul meg.
4.	TOP-1.2.1-15	Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	Városi Könyvtár épületében (és a KH mögötti területen) turisztikai attrakció megvalósítása a korábbi "Dínós" pályázat figyelembevételével.
5.	TOP-1.1.3-15-BA1-2016-00001	Helyi gazdaságfejlesztés	A vásárcsarnok és a piac területének teljes rekonstrukciója
6.	TOP-1.1.1-15-BA1-2016-0002	Ipari parkok, iparterületek fejlesztése (Nagyret utcai gazdasági terület alpinfrastruktúra fejlesztése)	Nagyret utcai gazdasági terület alpinfrastruktúra fejlesztése
7.	TOP-1.1.1-15-BA1-2016-0001	Ipari parkok, iparterületek fejlesztése (Körtvélyesi 1545/22 hrsz-ú út melletti gazdasági és különleges terület alpinfrastruktúra fejlesztése)	Körtvélyesi 1545/22 hrsz-ú (Határ út) melletti gazdasági és különleges terület alpinfrastruktúra fejlesztése
8.	TOP-1.4.1-15	A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Óvodai, bölcsődei intézmény/szolgáltatás infrastruktúrális fejlesztése, eszközbeszerzés
9.	TOP-2.1.3-15	Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	Belterületi vízfolyások rendezése
10.	TOP-2.1.2-15	Zöld város kialakítása	A kökönyösi városrészen lévő Petőfi tér és környezetének megújítása
11.	TOP-2.1.1-15	Barnamezős területek rehabilitációja	Önkormányzati tulajdonú belterületi barnamezős területek rehabilitációja, megújítása, épületek részleges, vagy teljes elbontását követő, gazdaságélénkítő, illetve közösségi célú hasznosítása. (Juhász Gy. Utca vége, illetve Zobák akna)

Srsz.	Kód	Projekt cím	Megvalósítandó tevékenység
12.	TOP-4.3.1-15	Leromlott városi területek rehabilitációja	Körtvélyes városrész épületeinek korszerűsítése, közterületek megújítása, infrastruktúra fejlesztés, parkolók bővítése, térfigyelő rendszer kiépítése.
13.	TOP-3.2.1-15	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Komló, Pécsi u. 42. sz. alatti épület energetikai korszerűsítése
14.	TOP-3.2.2-15	Önkormányzatok által vezérelt, a helyi adottságokhoz illeszkedő, megújuló energiaforrások kiaknázására irányuló energiaellátás megvalósítása, komplex fejlesztési programok keretében	A komlói 029 hrsz alatti ingatlanon 1 db 499 kW össz. teljesítményű naperőmű létesítése
15.	KEHOP-2.2.1-15-2015-00013	Komló város ellátatlan területeinek szennyvízelvezetése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése	
16.	ILPAN 2. pályázat	Pannónia Ipari Öröksége tematikus útvonal 2.	Belisce, Hosszúhetény, Komló közös pályázata melyből Komló egy ipartörténeti játszó témaparkot valósítana meg a KH épülete mögötti területen
17.	ILPAN 3. (Valpovo)	Pannónia Ipari Öröksége tematikus útvonal 3.	Valpovo, Hosszúhetény, Komló közös pályázata melynek keretében Komló a városközpontból Hosszúhetény közigazgatási határáig tartó kerékpárút tervdokumentációját készíttetné el.
18.	ILPAN 4. (Slatina)	Kulturális turizmus	Slatina és Komló közös pályázata, melynek keretében Komló a Kodály Zoltán Kórusfesztiválhoz kapcsolódó fejlesztéseket végzi el (eszközbeszerzés, pavilonok, stb.) a szükséges kiegészítő tevékenységekkel együtt
19.	TOP-2.1.3-15	Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések (Mánfa)	Belterületi vízfolyások rendezése
20.		I. Világháborús emlékhely renoválása	Templom téren található I. világháborús emlékhely helyreállítása
21.	TOP-7.1.1.	CLLD	Helyi akciócsoport (az önkormányzat egyesületi tagként vesz részt)
22.		Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása	KBSK főépületében lévő vizesblokkok, öltözők, közlekedők felújítása, valamint az Irinyi J. utca, illetve a Gorkij utca egy szakaszának burkolat felújítása